ARSEPISTOLICA IOANNIS DESPAVTERII NINIVITÆ, EX DATHO, SVLPITIO,

Nigro, Erasmo, Badio, Bebellio, & ipso Cicerone, cæterisq; uere latinis diligẽter excerpta, Multo copiosius q̃ post Syntaxim habeatur recognita, & a Despauterio castigata. Cui annecti potest Isagoge orthographię eiusdem. Habes etiam adnotatiões nouissimas hoc signo * indicatas.

THEOBALDVS PAGANVS EXCVDEBAT LVGDV.

M. D. XXXVI.

Joannes Despauterius Niniuita Jacobo Sauuagio Uerniacensi politioris literature assiduo cultori iurisque pontificii baccalaureo perdocto. S. P. D.

Accepi tuas literas charissime Sauuagi nonis Junii magni in me tui amoris indices. Cõquereris meũ in te amorem refrixisse & pene sepultum esse propter diuturnum silentiũ nrm. Male profecto de me sentis: si eos tm credas a me diligi ad quos frequenter scribo puerilis amor est qui cũ literis perit. Amicorũ epl'e ad amicos iucũde sunt nõ necessarie. Itaque hoc tibi velim psuadeas: nihilominus te amari a Despauterio tuo quam olim quũ vna semp fuimus. Id verũ esse ne hesitares: euidẽti argumẽto edocere volui. Ego meas opellas gerris siculis forsitã vaniores non minoris facio quam catulos suos simia: ideo nullis vnquam nisi charissimis easdicãdas cẽseo. Ergo ne post hac cõqueratis: cũ hoc eplico missiculo ad te artẽ nrãm epl'icã tuo nomini nũcupatã: vt sit diuturnũ amicitie nre monumentũ. Hãc tu strenue a Despauterio mastigũ sugillationibus defẽdito. Uale doctissime Sauuagi. Bergis vij. Idus Junias. Anno sesquimillesimo tertiodecimo. ¶ Tabula alphabetica.



Epistola est certa rerum nostrarum nuncia: fidaq; mentis nostre interpres: certiores absentes faciēs si quid est: quod eos scire aut nostra: aut ipsorum intersit. Dicitur epistola etiam pluraliter tantū litere literarum: et apud poetas litera litere singulariter Litera etiam dicitur manus scribentis. Cicero ad Atti. Nam alexidis manum amabant, q tam prope accedebat ad similitudinem tue litere. idest manus aut scripture. Item litere pluraliter etiam quecunq; scientie siue scripture dicuntur. Unde sacras literas et politiores literas vocamus sacram scripturam et ornatum sermonem. Diminutiua sunt literule et epistoliū vt ab elegia elegidium Catullus ad Mallium q mihi fortuna casuq; oppressus acerbo. Conscriptum hoc lachrymis mittis epistoliū. Cur binas literas dicimus/non duas: satis patet in Syntaxi. ¶ Epistola dicitur ab epistello: idest mitto/significo/mando/iubeo: quia mittitur ad aliquem epistola. Errauit in hoc Grecismus dicens: epl'a ab epi. id est supra. et stolon id est missio. Fitq; stolon tibi missio: sicut epl'a signat. Notauit hoc precipuum Germanie decus. Henricus Bebellius ab epistello dicitur etiam epili vel epl'e: id est iussus: et apostolus: id est missus aut nuncius. Litere dicuntur a lituris: quas patiuntur.

Epistola · *Litere* · *Literule* · *Epistoliū* · *epl'a ab epistello.* · **Lfe a lituris dictae.*

¶ Epistolarum genera tria authore Cicerone.

¶ Primū quo facimus absentes certiores: si quid est: quod eos scire aut nostra aut ipsorum intersit. Tales sunt plurime Ciceronis et Plinij epistole quas ad absentes miserunt: quia presentes conuenire non poterant. ¶ Secundum genus seuerum et graue vt de republica: aut philosophia etc. Tales sunt epistole Senece et diui Pauli atq; Hieronymi etc. ¶ Tertiū genus est iocosum et familiare. Tales epistole sunt multe apud Ciceronem/Plinium/Philelphum etc. Qui plura genera ponunt: delirant teste Sulpitio: quia his omnia continentur.

Epl'ax genera

¶ Epistole partes quinq; esse possunt.

¶ Salutatio. Exordium Narratio. petitio et conclusio. verum rarissime omnes adhibent: q plerūq; qd volumus alium scire sine exordio aut narratione oratoria scribimus. Ideo. Bebellius iure negauit de exordio et narratione aut petitione in arte epistolica disceptandū esse. Ne tamen nihil dicam. ¶ Exordiū est breuis oratio: que statim nobis aut beneuolum: aut docilem aut attentum. comparat auditorem.
¶ Narratio est breuis: dilucida: et verisimilis rerum gestarum vel quasi gestarū ad causam pertinentiū expositio. ¶ Petitio est verecunda officij: aut bñficij aut venie imploratio. Plura de his non dicam: quia magis ad orationem pertinent: vt: gratia causax: colores etc. que ex nullo melius: q̄ a Cicerone discuntur. De salutatione et conclusione (sine quibus raro componetur epistole) pluribus agendum est.

Epistole partes. · *Exordiuz* · *Narratio.* · *Petitio*



Salutatio est qua animus scribētis in eum: ad quē scribitur: significatur prima coniunctio. vt Cicero Terentie vxori salutem Salutatio est triplex. Subaudita Breuis. Plena. ¶ Salutatio subaudita est quoties properantes solo epitheto: siue adiectiuo beneuolentie aut maleuolentie animū nostrū significamus: hoc pacto. Suauissime fili Nate dulcissime. Parens optatissime. Amicox integerrime. Uir nequissime etc.
¶ Breuis salutatio est qua suppresso nostro nomine eum ad quē scribimus: salue re iubemus hoc modo. Salue vir optime. salue decus meum. Nō autem dicam premissa salute: more indoctorum.
¶ Plena salutatio est que: et scribentis et eius ad quem scribitur epl'a: nomen continet: Cicero Attico. S. P. D. Potest verbum subticeri/Cicero attico: S. Ne pluraliter salutes dicas: licet in sacris legatur: nec spreuerit Marsilius. In salutatiōe scribentis nomen in illo nominatiuo locatur. Eius ad quem scribimus in datiuo et verbum in tertia persona. Ideo non dices salutatio amicabilis scripta ad amicum meū etc. Ne diuitias Mide loco salutis. more indoctorum.
¶ Ante omnia cauendum ne in salutatione assentationis quicq; conspiciatur: cuius rei exemplum hoc dat disertissimus Erasmus. Perspicacissimo viro candelabro aureo septem artium liberalium radianti theologorum apici lucerne, doctrina rutilanti: charitate flagrans: necnon mysteriorum diuinorum sacrario vtriusq; testamenti gazophilacio: atq; omnium virtutum heroicarum et ethicarum speculo

Salutatio. · **Salutatio triplex est.* · *Assētatio fugienda* · *Salutatio inepta.*

lȝmp:dissimo. Dño nr̃o dño: pceptori dñationis vestre discipl's ⁊ indign⁹ seruul⁹ salutes plures q̃ cõtinet, equor arenas. hec noua salutandi forma doctissimo cuiq̃ incognita: tũ demũ nata est: vbi Theologi eiectis oratoribus ⁊ grãmaticis ipsi ludũ literariũ administrare ceperunt: oẽm gnationis: colacis: gelasini: penuli ⁊ quicquid vnq̃ parasitorũ fuit. artem longe antecedẽtes: teste Desiderio Erasmo. In dicta salutatione preter odiosam p'lixitatẽ ⁊ sputo dignã adulationẽ hoc perq̃ vitiosum est. Dño, dño meo: quia dñs pro sacerdote inepte sumit. et ineptius geminatur.

Dominus — Dñs certe, nõ est honorificũ nomen: sȝ tyrãnicũ coq̃ ab Augusto repudiatuȝ: a fatuo Domitiano (q̃ etiã deus haberi voluit) acceptũ pfecto leoneȝ cui mãcipia sunt recte dñm dixeris. Nec minus vitiosum est istud: reuerendo viro ingenuarũ artiuȝ magistro: magistro petro ⁊c. Scribito igit̃ ad sacerdotẽ hoc pacto. Uiro imprimis reuerẽdo Joãni Putanco sacerdoti ⁊c. Eruditissimo viro petro ingenuarũ artiuȝ doctori aut pfessori ⁊c. Uni pluraliter esse loquendũ ex Syntaxi nostra ɔstat: ideo in salutatione dicta inepte dicebatur: dominationis vestre: pro tue.

Scribẽtis nomẽ salutatiõe preponenduȝ — ¶ Scribẽtis nomen in salutatione veteres semp pposuere: quos imitabit̃: etiã si minimus ad maximũ scribat. exempla sunt in epistolis Cic. plinij ⁊c. in qb⁹ nomẽ scribẽtis semp pponit̃. vt. M. T. Cicero cesari Imperatori. S. Marcus. T. Cicero pompeio magno. S. ⁊c. plau. Mnesilochus salutem dicit suo patri. Apud Gelliũ. Alexãder rex Aristoteli. S. Aristoteles Alexãdro regi. S. Alexander Jouis hammonis filius olympiadi matri. S. Anacharsis hammoni. S. Sic inuenies. Appoloni⁹ Uespasiano regi. S. apud Liuiũ ptores Siracusani Marcello suo salutẽ. Nusq̃ aliter lego nisi bis parasite. Gnato Terẽtian⁹ parmenonẽ suuȝ. summũ plurima salute impertit. Gnato Imperatori Domitiano. Cesari Augusto Germanico. Dacico. Ualer. martial. S. Multo ppensiores sum⁹ ad mala. q̃ ad bona imitãda itaq̃ oẽs ferme Gnathonis et Martia. discipli: q̃ ciceronis esse malum⁹. Nam Sulpi. Baptista Mantu. Batista Egnati⁹ Baptista pius. ⁊ plures haud plebarie literature viri nomẽ eius ad quẽ scripserũt in salutatiõe pposuere. q̃tiesad pncipes viros scripsere. Ego, cum hoc ab vsu totis viribus pugnãdũ cẽseo aut imitãdos iterduȝ doctissimos: ne arrogãtiã nobiliũ offendãt: sic scribẽtes. Ad magnificũ ac ornatissimũ adulescẽtẽ: D. Uldricũ Rosẽtẽ Boemũ philipi beroaldi Bononiensis ep'la

Dignitatis nomẽ postponẽdum. ⁊ Dtm suo adijcere solem⁹ q̃ties ad familiares aut sodales scribim⁹. Nouitas q̃tenus tolerãda. Salutãdi noua forma. — ¶ In salutatione si pbatos audire volumus pprio noĩe dignitatis: aut, magistrat⁹ aut pfessiõis nomẽ postponit̃: vt Hieronym⁹ Damaso pape. S. Ci. Põpeio pconsuli. S. Ueteres certe salutationi nulla epitheta admiscebant. vt Lu. cõsul Romanorũ ptholomeo regi. S. vbi notes scribẽtẽ posse citra arrogãtiã dignitatis aut pfessionis sue nomẽ in salutatione scribere: vt Appoloni⁹ phs Musonio pho. S. Joãnes pontan⁹ paulo artiũ liberaliũ doctori. S. Faustus poeta regius: ac regine⁹. Badio suo. S. solem⁹ dtm suo adijcere quoties ad familiares aut sodales scribimus. qd̃ pliniano seculo maxime fieri cepit: fecerũt etiã antea: sed rarius. vt plin. Calphurnio suo. S Ausonius symmacho suo salutem. Erras (inquit Erasmus) si te laudari putas quũ Eps scriberis aut theologus pfessiõis ista sunt noĩa: nõ glie: is demũ te laudarit q̃ bonũ epm aut eruditũ theologuȝ scribere id qd̃ in salutatione nõ indocte fieri nequit. Cõcludit idẽ de hac re sic. q̃ si a veterũ cõsuetudine libebit aliqd̃ innouare: tolerabit̃ nouitas. modo vitium absit. ne vel prolixitate molesta vel assentatione parasitica: vel affectatione morosa sit salutatione pessimum si totius epistole omen si statim a vitio fecerit auspicium.

¶ Salutatio veterum talis semper erat.

¶ Cicero Lentulo. S. Appelles pictor Lysipo statuario. S. ⁊c. Ceterũ licebit paululum ab hac forma recedere: ⁊ ita salutare. Despauteri⁹ Bebellio suo multã salutẽ precatur: aut plurimã salutẽ optat. Salue mi'tũ optime Laurẽti. Appoloni⁹ phs Demetrio gaudiũ dicit. Despauteri⁹ dorpiũ suũ saluere iubet. Etiã atq̃ etiã salue amicorũ integerrime: Aue ⁊ salue preceptor optime. Erasmus Fausto poete regio feliciter agere. Picus Politiano suo ppetuã optat incolumitatẽ. Saluere te iubeo q̃ ipse nõ salueo. salutẽ tibi dico mi patrue quã ipse desidero. salutẽ solidã tibi tua phyllis precat̃: quã nisi tu dederis nullã est habitura. saluteȝ ito tibi mittit q̃ ipse petijt: salua sit tua prinitas: salue ale dimidiũ mee salue meũ psidiũ: meũ dulce decus mea spes: mea voluptas ⁊c. Einsmodi formas ego cũ doctissimo Erasmo: vt inter familiares ⁊ i leuiorib⁹ argumẽtis, nũ vsq̃ quaq̃ dãno: ita nõ magnopere pbo.



Conclusio est artificiosus orōnis: aut ep̄le termin⁹ quo quod plurimū optamus: aut dictū factū ve volumus enūciamus. Cic. fere hoc verbo Uale ep̄laȝ claudit: cui rarissime dcꝫ adiūcat. Possum⁹ ⁊ in hunc modū vale dicere. Uale mea Terentia. Uale: ⁊ me mutuiter ama. Uale mea lux. vale nobilissime Paloinꝰ: or presidiū: ⁊ dulce dec⁹ meum. cōmunem valetudinē fac curea. cura vt valeas. Si tu recte vales nos male valere non poterim⁹. Ualetudini tue: siquidē nos valere vis: omni cura serui. Uale ⁊ bene age. Aucto. hoc ꝟbū finis ep̄le eius est: quā scripsit Catilina Catulo apud Sal. in Catil. Uale: ⁊ me: vt facis ama. Aucto: ⁊ me: vt cepisti amare/ ꝑgito. Uale literarū dec⁹. Etiā atqꝫ etiā cura vt valeas nos pulc hic valeam⁹ oēs. Ualebis mi Cic. nosqꝫ mutuo diliges. Uale ⁊ viue beat⁹. Annectim⁹ interiȝ aliqđ qđ volumus alo m⁹ ad quē scribim⁹: vehemēter insidere: etem̄ q̄ nouissime dr̄: in discessu: ea re cētissime meminisse solem⁹: vt. Uale mi. Cic. ⁊ hoc vnū memēto. te liter venena viue re. Uale. Ualebis aūt: si p̄hiaȝ amplecteris. Uale: ⁊ vbicūqꝫ eris mortalē te cogita. Uale nr̄i meor. vale ⁊ nois immortalitati mi frater incūbe. Sūt q̄ in hūc modū vale dicāt. Incolumē te ꝯseruet immortalis de⁹. Hūanitatē tuā feliciter agere ꝑcor. prestā-tissimā tuā florētē ⁊ incolumē tueať de⁹ clemētiā. felitatē tuā in oī ꝓsperitate ꝯfir-met ꝓpiti⁹ Jes⁹. Ut eiusmodi ꝯclusiōes facile tolcrorita illas appēdices male assu-tas: ⁊ ad rē ep̄le minime attinētes nō fero. Uale leū q̄ vastū cingit fluctib⁹ orbē. va-lentē te tueať q̄ mare ⁊ terras variis tēperat influētiis: ⁊ cetera hoc genus nenia.

Conclusio vale dictio

✱ Aucto in fine epistole.

✱ Conclusiōes ad rē ep̄le minime attinē-tes ferēde nō sunt

Si post conclusionē aliqđ neglectū succurrat poterit honeste addi: qmmo ex industria interdū elegāter aliqđ neglectū fingem⁹ in mentē venire hoc pacto Uale. at heu tu ꝓpemodū preterieram qđ in ꝑmis dictū oportuit. vale: sȝ deū immortalē ꝙ pene exciderat qđ neutiqꝫ ꝑteritū oportuit. Uale iā parabam ep̄laȝ obsignare: sed ꝑter ocyum obtigit: libet etiā diutius tecū garrire. vale: sed iā perco-mode in mentē incidit. vale: at nūc demū occurrit qđ ꝑmo loco scriptū oportuit. va-le pene fero soceri tui recordabar. vale: iam cere anulū admouerā: mirꝫ ꝙ pene me fugerit. vale: sed mane dum: de fratre nūc deniqꝫ succurrebat. vale sed priusqꝫ obsi-gnā ep̄laȝ hoc addā. vale: iam ep̄laȝ cōplicabā dū ecce mihi de filia tua succurrit Uale: sed heus fili charissime sunt ⁊ q̄ mater ad te mittat munuscula ab hoc tabel-lario expectanda ⁊c. Huiusmodi forme (inquit Erasmus) nō hoc tantum loco: ve-rū etiā passim gratiā habent: si quid Fabio credimus. Badius ait. Si tamen ad vi-rum grauiter prestantē scripsero vix audeā sic reuocare: at heus tu: sed potius da veniam virorū optime: si tuā dignitatē iterum cōuenio: pene id dicere neglexeram ⁊c. Si plura adiecerimus: dicemus iterum vale.

Conclusioni vt honeste aliquid additur.

Si cupias aut tuo aut alterius noīe quēpiā salutari id ante vale sic facies. Frēȝ tuū ꝟbis meis salutato. Uale Attice nostre meis ꝟbis multā salutē dicito. Ci. verbū dicito subaudit. vt Attice ⁊ Phylie salutē. vale Atticā meo nomine vehementer saluere iubebis. Attice ex me plurimā salutē dices. Atticam mea causa salutabis. Officiose familiā oēm per te meis ꝟbis salutat volo. Attice ꝑ me multā optabis salutē. Jussit tibi adscribi attica plurimā salutē. Antoni⁹ mei qꝫ oēs meis verbis multā tibi salutē annunciāt. Terētia multā tibi salutē imper-tit. Badius ait. Salue quēqꝫ impertire: apte dicemus si talē cēsuerimus: q̄ alios faciat salutis participes. quū ipse multo sit beatior. At cliens non dicet se patrono suo salutē impertire: sed ipsi salutem aut felicitatē optare. Nā in comico qui gna-tho Parmenonē salute impertit: superiorē se significat per parasiticā petulantiā.

Salutari nomine nostro q̄modo aliū iubemus.

Sic aūt rescribimus. Attica quā tuis ꝟbis dixi salutē libenter accepit/ teqꝫ vicis-sim per meas literas saluere iussit. Tuā salutē libenter Attica accepit: suā remit-tit. Attica salutem quā ⁊ tuis verbis nunciaui totidem verbis remittit. Attica per me tuo nomine salutata: suis ꝟbis: vt te diligenter salutarē iussit. Attice tuis ver-bis salutem scripsi: ea suis verbis rescribi tibi multam salutem iussit.

Optimū fuerit ante cōclusionē ponere dictū insigne pondus votor continēs: post quod addere licet. Hec sunt que nostra liceat te voce moue-ri. Hec dicta volui: tm̄ est qđ te ignorare nolui. Dicta insignia siue clausulas elegā-tiores apud Pli. ꝑcipue inuenies: e quo excerpsit doctissim⁹ Badi⁹ nr̄ q̄ sequūtur.

Clausule elegantiores ex Plinio.

Scio quē animum: quod hortēs ingeniū tu modo enitere/ vt tibi ipsi sis tanti

quanti videberis aliis si tibi fueris. Uale.

¶ Hec tibi scripsi quia equum erat te pro amore mutuo nō solum omnia mea facta dictaque verū etiam consilia cognoscere. Uale.

¶ Obsequor consilio tuo cuius mihi authoritas pro ratione sufficit. Uale.

¶ Satius enī est vt Attilius noster eruditissime simul et facetissime dixit ocyosum esse quam nihil agere. Uale.

¶ Uoluptatē percipio si ea que mihi denegantur amicis video superesse. Uale.

¶ Seriopeto. fac sciā qd agas: quod sine sollicitudine summa nescire nō possum. vale.

¶ Ut in ceteris rebus ita in audiendi officio perit grā si reposcatur. vale. ¶ Neque enī magis decorū et insigne est statuā in foro populi romani habere quam ponere. Uale.

¶ De seruis venalibus melius auribus quam oculis iudicatur. Uale.

¶ Erit cōfusioni mee nō mediocre solaciū si tu nihil querere. Uale. ¶ Sed iā finē faciam ne modū quem etiā orationi adhibēdū puto in epistola excedam. Uale.

¶ Igitur memento nihil magis esse vitandū quam istam luxurie et sordiū pronā societatem quam quū sint turpissima discreta ac separata: turpius iunguntur. Uale.

¶ Sumus solito rariores: quod initiū est gradatim desinendi velle. Uale.

¶ Ostende modo velle te: nec deerunt qui quod tu velis cupiant. Uale.

¶ In summa nisi eque longam epistolam reddis non est quod postea nisi breuissimam expectes. Uale.

¶ Rogat enim et quidem efficacissime qui reddit causas rogandi. Uale.

¶ Habent hunc finem assidue querele quod queri pudet. Uale.

¶ Trade filium preceptori: a quo mores primū: mox elegantiam discat: que male sine moribus discitur. Uale.

¶ Hic erit finis ep̄le: lrām non addā: etiā si aliqd adhuc p̄terisse me sensero. Uale.

¶ Nec enī ii sumus quos vituperare ne inimici qdē possint nisi et simul laudē. vale.

¶ Illa annota que putaueris corrigenda: ita enī magis credam cetera tibi placere si quedam displicuisse cognouero. vale.

¶ Dedit mihi quātū maxime potuit daturus amplius si potuisset. Tametsi quid homini potest dari maius quam gloria et laudis eternitas. Uale.

¶ Nescis quo pacto vel magis homines iuuat gloria lata quam magna. vale.

¶ Ut in corporibus sic in imperio grauissimus est morbus qui a capite diffundit. vale.

¶ Dū suppetit vita enitamur vt morsq pauciss ima quā abolere possit inueniat. vale.

¶ Hortor vt quamplurima proferas que imitari plures concupiscant: nemo aut paucissimi possint. vale. ¶ Nescit semel incitata liberalitas stare: cuius pulchritudinem vsus ipse commendat. vale.

¶ Aliud est epistolam: aliud historiā: aliud amico: aliud omnibus scribere. Uale.

¶ Neque enī cuique tam clarū statim ingenium vt possit emergere: nisi illi materia occasio pariter etiam cōmendatorque contingat. Uale.

¶ Dices optare me tuis rebus vt meis vti: etiā. sed proinde illis ac meis parco. Uale.

¶ Cum multis et sepe tractandū est placere et semper et omnibus cupias. Uale.

¶ Neque filiū durius acerbiusque tractes: memineris te hoiem esse et hois patrē. vale.

¶ Nihil est aut pigrius delicatius aut curiosius ocyosis. Uale.

¶ Hec ex Plinio apud quem multa id genus alia inuenies. Hactenus de partibus epistolarum: nūc de earū comitibus agendū est subscriptione et superscriptione.

Subscriptio.

* Seruitor ineptū vocabulū Loco cuius peritiores clientes dicūt Loci significatio.

¶ De subscriptione.



Subscriptio est modesta notificatio scribētis cū loci temporis ac meritorū eius specificatiōe post vale sub calce ep̄le posita. vt vale Lutetie ex collegio Mōtisacuti. Deinde in postrema parte modestie aut sui cōmendandi gratia adiici solet. Idem tibi deditissimus alumnus Turobseruantissimus cliens: pro hoc ne dicas seruitor.

¶ Locus exprimitur per rectoris carentiā in gtō: vel datiuo: vel ablatiuo: aut cū prepositionibus per regimē. vt datū Rome: scriptū Lugduni. sed datum et scriptum venustius subaudiuntur. Uale ex officina nostra literaria. Uale Gandaui: aut Gandauo: aut ex vrbe Gandauo. Uale Gādaui. i. scripta est hec epistola. vale. Gandauo. i. ab eo oppido mittitur hec epistola. Cice. lib. xi. ad atticum. Equotutico: et Brundusio datas. i. ab his oppidis missas. Idem lib. ix. ad Atticum.

Roma scripsit Balbus. Vale Bergis e cubiculo nostro a cena e caupona. ad lunam &c. Vale ruri aut rure aut e rure &c.

¶ Tempus exprimitur in ablatino quando significare volumus quando epistola est scripta ut Vale Sandaui calendis Januarii anno a natali Christiano sesquimillesimo. xiii. Vale tertio nonas Martias vel ad tertium nonas Martias: sine discrimine: licet sint qui veliut per accusativum tempus incertum significari: ut capiatur ad per circiter: sed hos falli credo non solum propter Erasmum et Clichthoveum mihi consentientes: sed multo magis propter authoritatem Plinii. lib. iiii. natu. histo. cap. v. dicentis. Diua angerrona cui sacrificatur ad diem. xii. Calendarum Januarii: ore obligato obsignatoque simulachrum habet. i. die. xii. Calendarum Januarii: non autem circiter cum diem nunquid Plinius nesciuit quoto die sacrificabatur Angerrone. Si de tempore ambigetur hoc modo scribes: anno circiter nonagesimo. circiter calendas martias ad annos circiter nonaginta: ad annos ferme nonaginta. Nota Plinium dixisse ad diem. xii. calendarum quem loquendi modum rarissime inuenies quia die melius subauditur: ut tertio calendas Maii. i. die tertio: die ante calendas ita declarato reliqua nec dices prima aut primo die Januarii. &c. more indoctorum sed loqueris per calendas/nonas/Idusque Semel tamen apud Cic. lib. xii. ad atti. Tue litere mihi reddite sunt. xiii. die. nec tamen dana uero si quis ita scripserit: pridie natalicia diue virginis: postridie natalem diui Jannis verum nullo modo melius quam per calendas/nonas/idusque scripseris.

¶ Dies mensis cuiusque sunt triplices calende: none: idus.

¶ Calende primus dies mensis est. None septimus dies mensis est in Martio/Maio/Julio/Octobri. In aliis semper quintus dies est. Idus quintusdecimus dies est in Martio/Maio/Julio/Octobri. In reliquis semper tertiusdecimus. Hos ergo dies in ablatiuo signabis hoc pacto. Accepimus tuas literas calendis. Januarii/Februarii &c. i. primo die eius mensis: duxi vxorem nonis Martii/Maii/Julii/ Octobris. i. septimo die illius mensis. Filius meus natus est nonis Januarii/Februarii/Aprilis/Maii Augusti/Septemb. No. De. i. quinto die eius mensis. celebraui aut obtuli deo primitias sacerdotii mei. Idibus Mar. Maii. Julii/Octo. i. xv. die eius mensis. Pater meus cuius misereatur deus obiit idibus. Janua. Feb. Apri. Ju. Augu. Sep. No. De. i. xiii. die illius mensis: et licet declarem primo die: quinto die: &c. nollem sic scribere aut loqui quia non est doctissimorum usus. Multa declarationis gratia dicuntur alioqui intolerabilia. Recte etiam dicimus teste Erasmo scripsi ad te diem Calendarum: nonarum Iduum Januarii: pro scripsi ad te calendis &c.

Calende Idus. None.

*Scripsi a te die calendarum

¶ Dies medii inter calendas nonas: idus ab his nolatur a sequentibus quidem non precedentibus: ut dies inter calendas et nonas: a nonis nomen mutuantur: dies inter nonas et idus ab idibus: dies inter idus et calendas alterius mensis nominatur a sequentibus calendis. Ergo videto diligenter quotus dies sit ante calendas: aut nonas aut idus quem signare vis: et accipe numerum ordinalem cum accusativo calendas: nonas vel idus: et ascendendo numerato: ut ipse dies calendarum aut nonarum vel iduum sit primus. deinde ascendendo inuenies. ii. iii. iiii. &c. sed pro secundo ubi dicimus pridie: quia secundus dicitur a sequendo: et ita si diceremus secundo calendas significari videretur dies sequens calendas &c. quod verum non est.

*Pridie Calendas dicimus non autem secundo et quarto.

¶ Sumamus exemplum in Janua. Apri. &c. iiii. no. iii. pridie no. i. secundo: tertio: quarto die. Nonis. i. quinto die. hinc. viii. vii. vi. v iiii. iii. pridie. idus. vi. vii. viii. ix. x. xi. xii. die idibus. xiii. die. Hinc vide quot dies restant: et numera ascendendo: ut sit primus dies sequentis mensis: et ultimus dies in quo est. secundus: inde ascendendo die. iii. iiii. v. &c. in Janua. post idus dices. xix: calendas Februarii. xviii. xvii. xvi. xv. xiiii. xiii xii. xi. x. ix. viii. vii. vi. v. iiii. iii. pridie calendas. i. die. Januarii. xiiii. xv. xvi. &c. Ostendatur pueris hec per singulos menses calendario: ut facilius memorie mandentur sub subiectos hic versiculos ediscite licet rudiusculos et vix bonos. Julius/Aprilis: september nouemque tricenos. Unum plus reliqui. Februus tenet octo vicenos. Sed si bisextus fuerit superadditur unus. Principium mensis cuiusque vocato calendas Maius sex nonas. October Julius et mars. Quatuor at reliqui: tenet idus quilibet octo. Post quas quod restant luces numerato calendas. Atque diem primum mensis superadde sequentis.

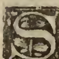
*Mensium nomina, venuste sumuntur adiectiue.

¶ Nomina mensium eleganter adiectiue sumuntur: ut, tertio calendas Januarias: Februarias/Martias/Apriles/Maias/Junias/Julias aut quintiles/Augustas aut sextiles/Septembres/&c. ¶ Quarto calendas cur potius dicamus quam quarta non recipus

est authorũ bonoꝝ vsus q: ni lʒ scpı⁹ masculine tp̃s certũ significet:tñ etiã femine.
Supscriptio. Justin⁹.xj.lib.Sanitatẽ quarta die recipit.Jdem.xiij. Ea die qua natus est.Liui.lib.iij.Crastina die armati ad lacũ:Regillum assitis.Et lib.iiij.Die octaua q̃ creatus erat magistratu se abdicauit.Cice.de lege Agraria.Qualē vos hodierna die maxima concione mihi ꝓ salute vestra prebuistis.Et.j.de nat.deorum.Deliberandi causa sibi vnam diem postulauit.

¶ De superscriptio ne.

Officij, dignitatis. nomen anteponẽdũ.

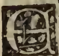


Uperscriptio est exterioꝛ super epistolã scriptio nomẽ merita locũq; eius cõtinẽs ad quẽ scribimus:in hunc modũ Sandaui apud edem diui Petri:subaudit̃ detur hec ep̃la Sãdaui scʒ habitãti ₵c.posses dicere Sãdauũ:vt subaudiat̃ portet̃. Apud veteres vt(dixi) dignitatis officijq; nomen semꝑ postponit̃:vt Cesari impatori ₵c. nũc assentatio fecit vt preferat̃ sic. Ornatissimo viro magistro Petro ₵c.in quã remis velisq; pugnare decet:authore Erasmo.Badius autẽ sic ait.Sunt qui nomẽ ꝓpriũ ante officiũ aut dignitatis preconia ponendũ censeant quod in supscriptionib⁹ q̃dẽ modestie gratia obseruamus:vt Sixtus dei gratia seruus seruoꝝ dei. Ludouicus ꝓuidentia diuina Francoꝝ rex.sʒ in supscriptionibus si officia ꝛ merita precellãt anteponẽda censeã:vt inuictissimo atq; Christianissimo Francoꝝ regi. Lodouico duodecimo.Hec Badius optime de iuuenibus senibusq; meritus.Tam vero ꝓpriũ nomen q̃ eius epitheta in dandi casu poni solẽt:q: subauditur dent̃ he litere:lʒ etiã dicere:Ad magnificũ equitẽ auratũ.s.mittunt̃ he litere. Locus signat̃ per carentiã rectoris in gtõ/dtõ/vel abltõ:vt Rome ad aedẽ diui Petri.aut tactõ.Romã et tunc subaudit̃ mittunt̃ he litere. Sic studioso adulescentulo Parrhijs bonis literis insudanti.probo negociatori Brugis agenti ₵c.Nunc de epithetis agendũ est:que quum vbiq; tum in superscriptionibus maxime locum habent.

¶ Epitheta in superscriptionibus maxime locum habent.

Epithetũ.

¶ De epithetis.



Pithetũ (quod appositũ vocat Fabius) est adiectiuũ vel loco adiectiui aliquid:q̃d aut discretionis.aut ꝓprietatis:aut ornatus gr̃a cuiq; adijcitur:vt doctus:almus:prudẽs ₵c. Ea quẽadmodum supscriptionibus adhibent̃:ex Sulpi.collegit Badi⁹ nr̃ in hũc modum

¶ Summo pontifici ascribenda epitheta.

¶ Sanctissimo diui Petri successori.Summo Romanoꝝ pontifici.Reuerentie oĩq; obseruatione dignissimo pape antistitiq; Romanoꝝ maximo.Sanctissimo Christi in terris vicario.Summo vigilantissimoq; christiani gregis pastori.

¶ Jmperatoribus apta.

¶ Diuo atq; inuictissimo Romanoꝝ imperatori.Felicissimo totius orbis moderatori.faustissimo reruʒ potitori.incomparabili orbis monarche diuo Cesari sempq; Augusto/Togatorum principi inclytissimo.Totius orbis triumphatori ₵c.

¶ Cardinalibus apponenda.

¶ Jn primis reuerẽdo/Cardinaliq; p̃sbitero Sanctissimo archip̃suli ac firmissimo Romanoꝝ pontific. tĩs cardi.Summa obseruatione dignissimo Romanoꝝ pontificatus Cardinali.Multa reuerentia digno Romaniq; pontificis cardineo.

¶ Regi addicenda.

¶ Jnuictissimo Romanoꝝ regi.Magnanimo triũphatori ꝛ Christianissimo Francorum Regi.Clementissimo,Hispanoꝝ Rectori sceptriferos principi ac regi excellẽtissimo summaq; virtute predito Pannomum Regi.₵c.que ipse effingas.

¶ Archiepiscopo ꝛ episcopo conuenientia.

¶ Jn primis sancto patri ꝛ primatus Lugdunẽsis archiep̃o.Reuerendo admodũ in Christo patri antistiti et Neruioꝝ Tornatoꝝue p̃suli.Sanctissimo p̃suli ꝛ inclyto Leodioꝝ ep̃o:Uigilãtissime regi suo supintendenti cameracẽsiũ ep̃o.

¶ Archiduci (quando ita receptum) duciq; congrua.

¶ Clarissimo atq; inuictissimo archiduci.Jnclytissimo bellatori ꝛ inuictissimo suorum ductori Generosissimo atq; eidem splendidissimo duci.Jn primis strenuo:ac ꝑ ter ceteros fortunato horum aut illorum Duci.

¶ Abbati et ceteris ecclesie primatibus applicanda.

¶ Reuerendo patri Obseruando cum primis archipresbytero.Religiosissimo viro ecclesie.N.Archidiacono vigilantissimo gregis dñici pastori.Magistro ecclesie.N. Curatori eximio 2ucatus Carmelitaꝝ presidi.Obseruantissimo diuine legis inter:

minores pr̄i. Disertissimo fratrū ꝑdicatorū cōcionatori ꝛc. ¶ Comitib⁹ equitibusq̄
auratis debita. ¶ Fidelissimo impatori maiestatis Comiti. Inclitissimi Flandrini
comitat⁹ ꝑncipi. In primis strenuo bellatori eq̄tiq̄ʒ aurato. Aureo cingulo insigni
to: sūmaq̄ʒ virtute ꝑdito nec min⁹ felici in bellis gerēdis eq̄ti. Alto loco nato clarisq̄ʒ
natalib⁹ ꝯspicuo eq̄ti. Forti ad modū eq̄ti ꝛ ī p̄lis strenuo ꝛc. ¶ Religiosis ꝛ docto
rib⁹ quadrāta. ¶ Venerabili pr̄i. Viro religioso admodū ꝛ in ꝑmis colēdo Mul'ta
scītate cōspicuo. Sūma castimonia claro. Excellēti abstinentia ornato. Summa re
ligione ꝑdito. Viro disertissimo doctorū antistiti. Eloquii Romanoꝝ principi Juris
consultissimo. Medico peritissimo. Appollinee artis experitissimo. Diuinarū litera
rū interp̄ti perfectissimo. Diuine pagine ꝓfessori eximio. doctissimo bonarū artium
doctori ꝛc. ¶ Judici ꝛ prefectis vrbiū acōmodanda.

¶ Incorruptissimo iuris administratori. Sāctissimo legū executori. integerrimo le
gū interpreti. Vigilātissimo vrbis perfecto. diligēti admodū ciuitatis moderatori.
Optimo moruʒ censori: iustissimo edili: equissimo iudici: inuiolabili iustitie presidi
fori totius splēdori ꝛc. ¶ Ciuibus ꝛ negociatoribus ceterisq̄ʒ bonis idonea.

¶ Splendido ciui prudētissimo viro. Optimo laudatoq̄ʒ admodū negociatori. Mer
curiali viro probissimo: negociatorum optimo: diligēti operario. Solerti opifici: ꝓ
bro mercatori. Studioso scholastico: ingenuo adulescēti. Spectate Idolis puero ꝛc.
¶ Matrone plerūq̄ʒ habebunt virorū epitheta ḡhe tm̄ immutato.

¶ Epithetis diligenter studēdū est: spectādūq̄ʒ magna cura est

que cuiusq̄ʒ hominis sint partes: queq̄ʒ a quibus virtutes expectentur: vt hic vni
cuiq̄ʒ apposita epitheta tribuamus: neq̄ʒ sola aliis congruūt in alios transferam⁹
pro sua queq̄ʒ dignitate laudemus nullum falso extollamus veluti ne ineruditum
sacerdotem cū primis aut disertissimū: aut musarum delitias dixeris. ne auarum
vel in parum notos liberalē. indoctū theologū grauissimū potius q̄ʒ diuine pagine
scientissimū nuncupabis. Et supinū presulē q̄uis potius q̄ʒ vigilantē: ꝛ quē concu
bina gaudere nosti: ne insignis castigatis virum predices. Nam quisq̄ʒ sibi consci⁹
hec in cōtumeliā trahit nō aliter q̄ʒ si deformē seneʒ formosam puellam appelles.
*Preterea fugiende sunt cōpellationes lasciue ꝛ quasi calamistrate ꝛ picturate ani
mi lenitatem indicantes: velut purpureis literarum flosculis gemmisq̄ʒ decorato:
Suauissimo lepore pegasidum affluenti: nitido scientie cingulo insignito.

*Cōpellatiōes lasciue animi lenitatē indicantes fugiende sunt

¶ Fugienda est teste Erasmo infelicitas eorum qui se certis qui

busdā vocibus allegāt: q̄s magna supstitione imutari aut verso ꝓferri ordine pia
culū putāt vt pontificē summū: sanctissimū patrē tm̄ dicamus. Epm reuerendum
Abbatē venerabilē. Regē Christianissimū. ducē illustrē. Comitē generosum. Neq̄ʒ
fas esse hec inter se cōmutari. Ego miserrimū puto seruire vocabulis. Quid em̄ si
regē ꝓ patrie salute sese periculis obiicientē pientissimum dixero: ridebit me crasso.
Vulsemius ore? Quid si summū pōtificē optimū maximū pastorē: nō optime dixe
ro? At isti aliud dn̄s petrus: ꝛ petr⁹ dn̄s: magister noster. ꝛ nr̄ magister esse volūt
deq̄ʒ his tricis doctissimi scʒ hoies sudantes disputant. Ergo omissis indoctorum
nugis varie pro materia vtemur epithetis: veluti principē a quo muneris q̄ppiā
conceris auferre: cui ve accepto munere gratias agas: lēpestiue fortissimū inuictissi
mūq̄ʒ appellaueris: rectius munificentissimū aut benignissimū nolatur⁹. Ignosce
primo errori dux mitissime. Patere te exorari clementissime cesar. Turcarum vim
a Christianoꝝ humeris depelle rex inuicte. restitue per calūniā oppressum equissi
me iudex. In bonam partē accipias vir humanissime. Nō meū est tibi consilium im
partiri vir prudētissime. In hm̄oi orōnis ḡhe nō sunt speciosa epitheta sʒ argumē
ti pōdus obtinēt. ¶ Qd̄ aūt dicūt abbatē demū venerabilē dici: falsum est: q̄r summi
principes recte venerabiles dn̄r: vt docet Bebellius optime de lingua latina meri
tus. Leo pa. ep̄l'a p̄ria suorū sermonū. Promisisse me memini venerabilis impator
Cornelius Tacitus. Vespasian⁹. Venerabilis senex. Idem in ep̄lis diui Ambrosii
ostēdit etiā impatorē recte xp̄ianissimū dici. Serenū de hoīe dici apud doctos non
inueni: sed bene serenā frontē. Ideo pseudocurtiū nō imitabor dicētē. Vitiorum vir
tus comes nō est serenissime princeps. doctissimi viri Nebrissen. ꝛ Bebellius mihi
cōcinūt. Optim⁹ maxim⁹ proprie in reges ꝑncipes ꝛ sūmos pōtifices cōuenit a Jo
ue mutuo sūptū: abest aūt cōiūcto. Liuius lib. vii. Jouis optimi maximi templum

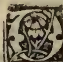
Epithetis varie vtendum.

Serenus. Optimus Maxim⁹ Epithetorū transfiguratio

¶ Trāsfigurātur epitheta festiuiter in substātiua: viceq̧ pnominis obtinēt quer cs ad fastū nobiliū vitiūq̧ euitādū est accōmodatissima: ⁊ pro obsecro te pater piētissime: pulchre dices: obsecro pietatē tuā pr̄. Gratulor tibi vir fortissime. Gratulor tue fortitudini. sil'r. tuā improbitatē. appello te improbe. His si modice ⁊ in loco vtamur. ⁊ grauiorē amplificādo reddem⁹ orōnē ⁊ grata varietate nobis bimus. nā vulgo in his null⁹ est mod⁹ neq̧ in loco faciūt hoc mō dn̄atiōis tue literas accepim⁹: ⁊ reuerēdissima tua pn̄tia mihi significauit. ⁊ charitati tue breuiter rn̄deo. Et nr̄a puitas. begninissime paternitati tue grās agit. Hec vt parū terse dicunt. ita illa plepide. Stultitie mee tua prudētia sit p̄sidio. Nr̄am tenuitatē tua liberalitas foueat. Nr̄am inopiā tua copia sustineat. Meminit de hac re Sulpitius dicēs. Nō alienū fuerit si ad maximos viros scribēs eos qn̄q̧ a maiestate: authoritate. dignitate benignitate: dignatiōe. clemētia. dn̄atiōe. facilitateq̧: ⁊ hmōi verbis denolabis. Immo nisi ita feceris quorūdā fastū offendes. Dices tn̄ maiestas ⁊ dn̄atio tua nō vr̄a. nisi sint plures: ⁊ per totā ep̄lam benigna vteris orōne: q̄ plurimum facit ad gratiam. sed caue ne alicubi quicq̧ barbare dicas.

Epitheta sordida deuitāda sūt ¶ Et fugiēda sunt epitheta sordida. vt paternalis: discret⁹: pro prudēs: authēticus: cōtēplatiu⁹: deificus: illuminat⁹: scientificus: socialis: fauorabilis subtilis/habilis/refulgens/disciplinat⁹/virtuos⁹/hūilis/industrios⁹ legalis studēs/precors/p̄cordialis/cordintimus/propitiosus/stigalis/defectuos⁹/dispositus/singularissimus/cōpetens/plenari⁹/precatiu⁹/rōnabilis/abūdās/incalculabilis/affectuos⁹/pur⁹ ⁊c. quorū nōnulla oīno barbara sunt: quedam latina: sed ab indoctis accepta inepte. vt in opere de abusione lingue latine declarat maximus. Tubinge immo totius Alemanie decus Henricus Bebelius.

Epistole character ¶ Qualitas siue character epistole.



Esiderius Erasmus orator ⁊ poeta dulcissimus de epistole charactere ita disserit. Qui in ep̄lis vnū quēpiam characterē aut reqrūt: aut p̄scribūt id, qđ ab eruditioribus video factū q̄ mihi nimirū de re pp̄e i infinitū varia nimis arte agere videtur neq̧ multo minus absurde facere: q̄ sutor si olpedi crepidas eadē forma velit consuere hec multis probat: q̄bus consentanea sunt q̄ in prima epistola li. j. ponit. Angelus Politianus qui diuersis in locis dānat eos q̄bus nihil placet nisi qđ Ciceronē prese ferat quū tn̄ sint plerumq̧ a Cicerone alienissimi. Qui de hac re multa scire velit legat ep̄lam Politiani ad Cortesiū cū responsione. Ergo non est vnicus olm ep̄larū character stylus vel qualitas. sed pp̄e infiniti. Nam varie sunt ep̄le p̄ rei materia In re familiari quotidiano fere sermōe cōtexit ⁊ illaborato. q̄ si magnitudo rei exigat: eam demū cēsebo optimā q̄ oī arte curaq̧ fuerit elucubrata ⁊ elaborata. qđ facile videre lz in plerisq̧ Cicerōis ep̄lis: q̄ nō ad orōnis mō pcellas attollūtur: sed in tragediā vsq̧ exeūt. Efferuescet ergo vel in tragicā vsq̧ vociferationē ep̄la si qn̄ res ita expostulabit sumetq̧ ampullas ⁊ sesquipedalia verba neq̧ maximis in reb⁹ p̄inde ac demacerādis salsamētis: ⁊ holerib⁹ coquēdis loquet. ¶ Ep̄la vel Ciceronis exēplo lz greca miscere latinis: obscuris illusionib⁹ vti: āphibolis significationib⁹ paroemiis: enigmatis. clausulis de repēte p̄cisis. vbi multa etiā dedita opa obscuramus ne si forte intercipiant͛ litere possint a quo minime volum⁹ intelligi. Eā ego ep̄lam optimā iudico q̄ a vulgato hoc lrāꝝ gn̄e q̄ lōgissime recedat: q̄ sentētijs exq̄sitissimis verbis electissimis p̄stat: q̄ argumēto loco p̄sone sit maxime accōmodata. Que amplis de reb⁹ sit grauissima: de mediocrib⁹ cōcinna: de hūilibus elegans. In iocis acumine placeat: ⁊ lepore: in demōstratiōib⁹ apparata: in exortādo fortis ⁊ alosa: in p̄solādo blāda: in suadēdo grauis in narrādo graphica: letis in reb⁹ festiua: in afflictis luctuosa. Et neq̧ sūt infinita p̄sequar sit versipellis: ⁊ vt poly p⁹ ad subiecti soli habitū ita se ad argumēta accōmodet. Tēporū p̄sonarūq̧ habeat ratio: vt aliter seni loquaris al'r adulescētulis: al'r seueris: aliter his qui festiuiore sunt ingenio: aliter aulicis: aliter p̄his: aliter familiaribus: aliter autē ignotis: aut parum bene cupientib⁹. Sit ep̄la breuiuscula occupato: fucatior curioso. priscis verbis antiquario: blādior amico: licentior familiari: asperior improbo. Quocirca qui vnam quandam sermonis formā huic generi tribuere conantur. non solū inanē: sed etiam ridiculam operam sumūt. Ex omni authorū genere q̄ purissimā Romani sermonis vim ⁊ supellectilem comparemus: que si suppetet: aliter in epistola non admodum

Margin note beside the line "inde ac demacerādis…": ❧ Ep̄la optima q̄ iudicāda sit.

efflagitabimus: si decerit. risum etiam monebit artis affectatio. ¶ Abruptum & pene satyricum initium in iocio; & in familiaribus mire delectat. Siccine veterem amiculum negligis? Eho quid agis obsecro?

Epistole breuitas.

De epistole breuitate preceptum nõ habeo. põt enĩ volumen vsq extendi: si materia exigat. neq vlla epistola non breuis videbitur in qua preter argumenti dispendium nihil adimere possis; vt videre licet in epistola. Senece. lxvij. instar voluminis porrecta. In Ciceronis epistola, prima & vltima libro. xij. ad Atticum. & vltima libro. xv. &c. Ergo dictum Senece intelligitur de enormi, & preter modũ ingenti plixitate. Epistola ad Lucilliũ xlv. Sed ne ep'le modũ excedã: que nõ debet sinistrã manũ legentis implere in alium diẽ hãc litem cũ dialecticis differam. Neq hec dixerim q eos probem: qui ridicule copiam affectantes emendicatis voculis: & male consutis epistolam infertiunt. Breuis eris si rerum exitus ita comico artificio pones: vt ex hĩs q̃ precesserunt conijciant: magisq noscenda: q̃ nota scribes.

Sermo epistolicus

Affectatio

Sermo epistolicus erit latinus: plan⁹: & elegans Latin⁹ quidem. i. sine vlla barbarie: sine vllis ineptĩs: planus. i. ex ambiguis aut nimium vetustis: non obscurus. Elegans. i. sine affectatione excultus. Affectatio est nimia exornandi cupido: & anxietas quum olb⁹ tum p̃his maxime indecora: vt ostendit. Sene. lix. ep'la ad Luciliũ. Minus tibi accuratas a me ep'las mitti, frustra q̃reris. q̃s enĩ accurate loquit: nisi qui vult putide loqui: qualis sermo meus esset si vna sederemus aut ambularemus illaboratus: aut facilis. Tales volo esse ep'las meas: que nihil habent exercitum: nec fictum sed si fieri posset ostendere q̃ loqui mallẽt. Ex his verbis colligunt mendose philosophastri nostri cum reliquis barbariei clientib⁹: nihil referre quõ scribam⁹ dũ vtcunq intelligamur. Scribimus inquiunt vt loquimur imitantes Senecã. Uerum hoc interest. Seneca vt loquebatur: ita scribebat. ergo latine: q: latine loquebatur & eleganter quidẽ. Uos barbare scribitis: q: barbare loq̃mini: q aũt nõ deceat p̃hm aut aride: aut barbare loqui vel scribere: oñdo in eadem ep'la Senece. dicentis. Non me hercule ieiuna esse, & arida volo. q̃ de reb⁹ tam magnis dicuntur neq philosophia ingenio renunciat. multũ tamen opere impendi verbis nõ oportet hoc etiam poene Cicero. in parte asserit. Oratio sentẽtĩs debet esse ornatior q̃ verbis. Et Quintilianus. lib. viij. Nõ ideo tñ sola est agenda cura verborum. Occurrã enĩ necesse est velut in vestibulo protinus apprehensuris hãc pfessionẽ meã: resistã hĩs qui omissa rerum qui nerui sunt in causis diligentia. quodã inani circa voces studio senescũt. idq faciunt grã decoris. qd in dicẽdo meã quidẽ sñia pulcherrimũ sed quum sequit. non quũ affectat. Curã ergo verborũ rerum volo esse solicitudinẽ. Idem. C'pus studio et precedente. & aquisita facultate. & quasi reposita. Nãq illa querendi. iudicãdi. cõparandi anxietas dum discimus adhibenda est. nõ quũ dicimus. Cicero. libro. j. de oratore. Qui est tam furiosum, q̃ verborum vel optimorũ atq ornatissimorũ sonit⁹ inanis. nulla subiecta sententia nec scientia. Et Castritius rhetor apud Gelliũ libro. xj. cap. xiij. Ne patiamur vt aures nostre cadentis apte orationis sine grauitate sñie & gratia modis abblandite animum quoq nobis voluptate mani perfundant.

Pho₂ epistole.

* P̃hum aride aut barbare loqui nõ decet

¶ Nunc vt pueri epistolã elegãter componant volo lati⁹ & copiosi⁹ declarareq latinitatem / perspicuitatem / & elegantiam.

Barbara taxata.

Latinitatẽ custodit quisquis in oratione sua nec barbarissat. nec soloecissat. Id quo facili⁹ caueas subiecti barbara latine exposita. ¶ Barbara secundum Uallam & plures.

¶ Barbara itaq sũt Bãcus. Bãcarius pro trapeza trapesita. Miles pro equite aurato. locũ tenẽs pro prefecto. Nullibi pro nunq̃. aliqualiter pro aliquo modo. nec dicitur aliqualis. Nullatenus p nullo modo. teste Ualla Calepinus putat recte dici Appodio pro nitor podio. Appropio p proprium facio Ut plurimũ p sepissime. vtitur tamen Senecã & neotericorũ plures. Chorda pro fune. Farrum pro farre. Diuersimode omnimodo pro diuerso modo &c. Ampso p consulo prouideo. Banchalia p peristromatis aut peripetasmata vel aulcis. Barbitonsor pro tonsore. Treuge pro inducĩs Cloaca pro latrina aut forica Canister pro canistrum. Caue te ab illo pro tibi. Ridiculor pro ridicule. quan totius p q̃primum

Euerso p ediuerso.pretor p cōtēt9 suz:pariformiter p pari forma aut mō.Lautis9 pro lautus.Ex parte mea p verbis meis:aut nole meo. Maiori parte p plerumq3 aut sepius.Hospitale pro diuersorio.Adytus p adytuz philocaptus pro amante: aut amico Bastardus pro notho siue illegitimo.Juba pro galea.Caducus p here de preiudicium pro impedimēto vel dāno.induciot p differo.seriose p serio. Indus triosus pro idustrius.Prostibulū poti9 scortū est:q̄ȝ lupanar.Lanista p lanio mu riceps p felle Infitcor p nego.ambasiator p legato.rancor pro odio:presto pro pa ratus. pelliparius p pellione.pensionari9 p scriba:caristia p caritate.bashi pro cli tellis.Instātia p conatu petitione diligētia.Discretio pro prudētia.Quicquid est pro vtrūq3 est.Ualla censat barbarū.Uer.tū dixit.Quicquid.i.timeo Danaos:t dos na ferētes:p vtrūq3 est.Un9 pro alio pro alius p alio:vel p an.Pomeriū p pomas rio.Bladū pro frumēto.presentialiter p corā aut palā.Equipabulant p comedunt Secūdū q̄ pvt.recōmendo recōmitto p cōmendo cōmitto:pro parte verba Cicero nis sunt.pro ex maiori parte.nouiter pro recēter.Riparia pro littore.ripa. Gripho pro gripus. moderni pro neotericis.Ulterius pro insuper.ad quo pro quoad.hinc in de p vtrobiq3.Granellū p paruo grano.Uolo ire ad partes p ad patriam. Quinde na p duabus ebdomadibus.Constitue te in locū meū:pro trāsfer aut perge. De p ximo pro illico p pedie̅ ꝛc.Sub diuo p sub dio.Inueni vnū amicū meū p quēdam certifico pro certiorē facio.frustecula p frustula.Fasciculū p fasciculus. Sin autē pro si non:mutuo p cōmodo difficiliter p difficulter.nec nūc quoq3 p ne nūc quidē. Cum summa animi iucunditate pro voluptate.In solēnijs pro solēnibus. De in signijs pro insignibus.persona pro corpore holis:.vt misi seruū ad quendā personā Cōmoda libiū pro.xv.diebus:pro ad.xv.dies.qr libro nō egent dies.Uestigo pro in uestigo et contra.Penes.S.petruz habitat pro ppe.Tātū estimo p tanti.Dignifi co pro dignū facio.presto scribit pro celeriter:presto venia p ppedie̅. Quo ad ani mū pro quātū ad animū.Jussit q̄ debeā ire p vt eā vel me ire.Finiculū pro fenicu lum:librūcula p libella:castratellū pro veruecino:cōuiuor te p ad cōuiuium vocor qr conuiuatur qui in conuiuio est.lectica pro fulcro.forensis pro extraneus t peres grinus decadarū p decadū.a cetero pro posthac.Bimode trimode ꝛc.pro bifariā t trifariā Burgēsis prociue.bursa p crumena.Causo as.p facio.certioro p certiorē facio.Circumuicini pro accolis aut vicinis.cōiter pro fere t vulgo. recompenso p cōpenso.Amplius pro posthac.cōuentus pro habitaculo.cōdoleo tibi p casuz tuū doleo.cōtrarior pro aduersor.copia libri p exemplari.Correspōdeo pro respondeo costus pro sumptu.de facile pro facile .demeritū pro peccato.dictim pro quotidie hebergiū pro hospitio.Dissimulanter pro dissimulare.disturbiū pro īpedimēto:re. uoluo librum pro euoluo.Ecclesia pro tēplo faciliter pro facile.Fiendus pro facien dus.Regratio pro grās ago.Iniurior pro iniuri9 suz.inuecho in te pro inuehor Iti nero pro iter facio Mango p armigero:et armiger pro milite.Pectino caput p pe cto licet pectino in quodā sensu recte dicat.poetria p poetica:nam poetria est poe= tis.Presumptuosus presumo:pro arrogās et arrogo.Preterit9 papa pro superior. priuate pro priuatim:q̄ hora pro quota.separate pro separatim.sexdecimus p sex= tusdecimus.insimul pro simul.sociare p cōmitari:aut pducere stufe p thermis vel balneis.Terminus pro vocabulo.translate librū pro transfero.ambo pro suggestu aleo pilo p alea pilaq3 ludo.altero pro muto.auca p ancer.ānullo ānulo.p destruo affiducio pro firmo ꝛc.Actualiter vel accuta pro nunc.Aduētagium p aduentitio. Ammirandus pro maris pfecto .Apotheca p myropolio t pharmacopolio.A pre= mio p pmio dono.Alleuio p alleuo.Bassus p summissus.bannus:bānio pro pro= scribo.Bannus p pclamatione.bursator pro questor. Bulla pro displomate brace= cha pro femorali .burgimagister p edili:aut questore erario.bombiso pro pedo cali ga pro tibiali.cornetta cappa pro collario aut capitio. Cāpanator pro ropalo indt papa noster.Carpa p carpio.Ciuitatensis pro oppidano .cambiū pro mutuatione pecunie casualiter pro casu.capella pro sacello:capellanus pro sacelliano.carni= fex pro lanio.camera pro cubiculo vel cenaculo.cantelose pro caute t per fraude:cō placentia p obsequio.Curia curialis pro aula aulicus.Cimiteriū p cemiterium p celiteo pcelo.claustrū p cenobio.cōplexio pro qualitate t tēperamento nature. cor dialis p amico.camelotū.p vndulata veste:symbalotum recte dr. vide in vndulata vestis Calepi. Confessor pro audiente confessionem. Correlarium pro corolario

Naso.
*Este per uitte tenu= es insigne pudorisre sto solibbo suz fere: co hero.

*Disposi tionē sunt q̄ p cōple= xiōe dicāt.

Canonizare pro in sanctorũ numerũ referre. Defectus pro culpa. Dicto pro ep'lam cõpono. Dictamẽ ꝓ ep'la. Ducissa principissa comitissa ⁊c. ꝓ dux princeps comes. Demercor ꝓ male mercor. Discholus ꝓ vago. Explicit ꝓ explicitũ est. Festiuus ꝓ festus. Fluctuz pro holocerico. Flasculus aut flasco pro lagena. Gabella pro vecti gali. Garcio pro verberone. Galienus pro galenus. Ribaldus pro syncophanta et medico aut riuali. Glosa pro glossa. Graduatus pro in dignitate constitutus. Gardianus pro minorũ antistite. historio pro historiam scribo. hasfpodium pro iurulẽtis aut iusculẽtis. heraldus pro caduceatore. incolumus ꝓ incolumis. Impḡno pro prole impleo. Iurista pro iurisconsulto. Incidentaliter / incidenter pro obiter. Indulgentia pro venia. Indilate pro cõtinuo. Latinista pro latino. Lacticinium pro lactario. Leuca / milia pro miliari. Leccato pro parasito / helluone. Legista iurista pro iurisconsulto. Lymphatũ vinũ pro aqua temperatũ. Missiua ꝓ epistola. Materna lingua pro vernacula. Mastico pro cibum dentibus comminuo aut pro mando siue rumino. Mantellus pro chlamyde. Nobilista pro nobili. Procurator pro causidico. Plebanus pro preside sacre edis. Priuilegiare ꝓ priuilegio donare. Patrio pro ad patriam eo. Repatrio pro redeo. Peramplius pro multo amplius. Penaliter pro cum pena. Processio pro supplicantibus. Passagium pro transitu. Patriloquium pro oratione dominica. Predico pro concionor. perla pro lapillo p̄ciosa latine conchyle vel conchylium margarita. Passionor pro perturbor afficior. Publicanus pro publiquo pretore. Pincerna licet in sacris legatur pro pocillatore. Quittantia pro acceptilationis chirographo. Ruffianus pro lenone. Repertorium pro indice. Redimarius ⁊ receptor pro questore erario. Scultetus pro questore parricidiũ. Seruitor pro cliente. Sacrista pro sacrario. Simplicitas pro ignorãtia. Sotular pro calceo. Succarus ꝓ saccarus. Turcus ꝓ turca. Truffa ꝓ strophia. Trusile pro pugione. Tencla pro forcipe. Villagiũ pro pago. Villa pro oppido. Vacãtia pro vacatione. Urino pro lotiũ facio. Registrũ pro regestũ. bouinus pro bubulus si Quintiliano credimus. Valla tñ vtitur sepicule in Herodoto. Parlamẽtum pro senatu. Scabinus pro senatore. Balliuus pro pretore. Dñs de parlamento pro selecto iudice. Lectura pro lectione. Ibis pro ciconia. Concordo pro cõcordor. Ad euãgelium iuro pro per euangelium. Conciuis pro ciuis. Compatriota pro municipe meo aut cõterraneo. Ad minus pro saltem. Penus pro penario. Sororius pro filio sororis. In chronica hoc legi pro in chronicis. Irascor cũ Francisco pro Francisco. Aesculum pro mespilum. Baccalarius pro baccalaureus qui bacca lauri est coronatus. De condigno pro merito. Intendo pro volo. Totaliter pro omnino. Reuelo pro manifesto. Requesta pro petitione. Stringente necessitatis articulo pro necessitate cogente. Exemplifico pro exemplum do. Camisia pro supparo induto subucula. Birrum pro pileo. Interula pro subucula. Coquinnatrix pro conditrice. Coquinator pro coquo. Crucibulum pro lucerna. Encaustũ pro atramẽto. Eiusmodi pro indoctis conficta sunt mile milia ⁊ singl'is in regionibus diuersissima. Naz indocti qz fingere licitũ putãt quoties latinũ verbũ non succurrit: ex barbaris sumũt: vt catallum pro suppellectile. Greppa pro cloaca ⁊c. quibus vtuntur notarij ⁊ scribe põtificum. Si vellem omnia declarare in maximũ opus res cresceret etiam si enumerare tantum liberet. Ego irritare magis animos iuuenũ volui q̃ satiare: vt emerẽt auide opuscula pape nostri ⁊ Henrici Bebelij. in quibus hec ⁊ multa alia pulcherrime declarentur. Mihi ad alia properandum est.

¶ De perspicuitate.

Perspicuitas est que reddit apertã ⁊ dilucidam orõnez. ¶ Perspicuitatem cõsequimur verbis probis proprijs ⁊ vsitatis. propria sunt certa cuiusqz rei sua ⁊ pene vna nata cũ rebus ipsis. Usitata sunt que versantur in sermone ⁊ cõsuetudine quotidiana. Consuetudinem voco doctorum vsum: nam indoctis nihil planũ est nisi barbaruz quibus Cicero Quintlianusqz cum ceteris doctis spinosi ⁊ tenebris inuoluti videntur. verum ipsi spinas habent ⁊ noctuarũ more in sole caligant. Nullum ego verbum (inquit Erasmus) nõ vsitatum puto videri quod ab eligantis scriptoris excat literis. Ergo propter obscuritatem que ex vetustissimis vocabulis etiam doctis parum notis oritur: vt sunt toper: antigerio ⁊c. vt sciamus quatenus antiquis vocabulis vtendum est: declarabimus quid de his doctissimi censeant.

Perspicuitas orõnẽ dilucidã ⁊ apertam reddit.

* Usitata verba consuetudo doctorũ vsus vocatur.

obscuritas fit verbis ab vsu remotis



E antiquis Quinti. lib. viii. sic ait. Obscuritas fit etiã verbis ab vsu remotis: vt si cõmẽtarios q̃s põtificũ et vetustissimorũ federa et exoletos scrutatus authores idipsũ petat. Ex hisq̃ inde cõtraxerit q̃ nõ intelligũtur: hinc enim aliqui famam eruditionis affectant: vt quedã soli scire videant. In eodẽ libro. At psuasit quidã iã multos ista psuasio: vt id iamdemum elegãter atq̃ exquisite dictũ putent q̃d interpretandũ sit. Suffragatur Gelli⁹ Quintiliano. ait eñ cap. vii. lib. xi. Verbis vti aut nimis obsoletis exculcatisq̃ aut insolentib⁹ nouitatis q̃ dure et illepide par esse delictũ videt: sed molesti⁹ culpatiusq̃ esse arbitror verba noua: incognita: inaudita: dicere q̃ inuulgata et sordẽtia. Noua autẽ videri dico etiã q̃ sunt inusitata et desita tametsi sunt vetusta. Declarat hec Gelli⁹ per apludã floces fraces et bouinator. Phauorinus phs apud Gel. lib. i. ca. x. adulescenti veterũ

✱ Nouis verbis vti non opz.

verborũ cupidissimo et plerasq̃ voces nimis priscas et ignotissimas in quotidianis cõibusq̃ sermonibus expromenti. Curi⁹ inquit et Fabrici⁹ et Coruncan⁹ antiquissimi nostri et his antiquiores illi trigemini plane et dilucide cũ suis fabulati sunt: neq̃ auruncorũ aut Siccanorũ aut pelasgorũ q̃ primi coluisse Italiam dicũtur: sed etatis sue verbis locuti sunt. Tu aũt perinde quasi cũ m̃re Euãdri nũc loquare: sermõe multis annis iã desito vteris: q̃ scire atq̃ intelligere neminẽ vis q̃ dicas. Nonne homo inepte vt quod vis abũde cõsequaris: taceres. Sed antiquitatẽ tibi placere ais q̃ honesta et bona et sobria et modesta sit. Viue ergo moribus p̃teritis: loquere verbis p̃ntibus: atq̃ id q̃d a Caio Cesare excellẽtis ingenij ac prudẽtie viro in primo de analogia libro scriptũ est: habe semp in memoria atq̃ in pectore: vt tanq̃ scopulum sic fugias inauditũ atq̃ insolẽs verbũ. Cice. de claris oratorib⁹ Celium et Pacuuium male locutos videmus. Ibidẽ. Nõ est vtendũ prauissima consuetudinis regula. Ibidẽ Nimia vetustas nec habet eã quã queris suauitatem: nec est iam sane tolerabilis.

¶ Antiquis quandoq̃ vtendum.

Antiq̃s q̃nq̃ vtendũ



Veterũ nõ adeo refugienda sunt antiqua vt illis nunq̃ vtendũ sit. Quinti. lib. viii. proprijs dignitatẽ dat antiquitas. Nanq̃ et sanctiorẽ et magis admirabilẽ faciũt orõnem quib⁹ nõ quilibet fuerat vsus: sed (vt inquit in p̃mo) opus est mõ vt neq̃ crebra sint hec: nec manifesta: q̃ nihil est odiosius affectatione. De hac re Polytian⁹ ad Scalã sic scribit

✱ Cesaris p̃ceptũ magis suo q̃ nr̃o seculo valuit.

Preceptũ illud Cesaris q̃d obijci ptinus solet vt tanq̃ scopulũ refugiamus infrequẽs verbũ: magis fortasse illo seculo valuerit: quo latine adhuc oẽs loq̃bant: q̃ nr̃o: iure cũ tum argui poterat: qui cõtentus non foret etatis sue vocabulis: nũc aũt latinus sermo vulgo nescit nec a nutricibus iam: sed a magistris d̃r. Apud quos certe nulla magis haberi verba et vsitata debẽt et recepta q̃ q̃ de illis magnorũ authorũ thesauris pferant. Georgi⁹ Valla Placẽtin⁹ lib. xxxiii. ita disserit antiqua fuerint eo minus tolerabilia: quo plura in eorũ vsum successerint: q̃ si nulla sint: tũ intrepide vti possum⁹. Nã eorũ asperitatẽ vsus mollit. Eo eñ magis: toper repudiabimus quo preter asperitatẽ equalẽtia multa habem⁹: vt cito illico subito. Ita antigerio p valde. quasi anteq̃ res gerat. ¶ At nõ tam durũ tormã dixerim quũ labore vie sanguis in crura descẽdit: et tumorẽ: facit alio nõ possum nole: cur nõ hoc vocem. Lucili⁹. Inguen ne existat papule torma ne boa noxit. Nec boa respuendum est teste Placenti. Pli. Ebuli folia contrita: et e veteri vino impositam boam sanat. i. rubẽtes papulas. Est autẽ boa morbi genus: quũ corpora papularũ multitudine rubent: ad similitudinem eorũ qui a boa serpẽte icti turgescũt: vel a fimo bubulo: cuius litu maxime tollitur. Intertrigo vetus est elegans: ab interterendo et est frictu coxarũ inuicẽ fere ex itinere per sudorẽ egritudo vel morbus aut malũ. grece paratrima dicitur. Columel. lib. vii. Intertrigo bis die soluitur aqua calida: mox decocto agrico sale cum adipe perfricatur. Tedulus pro fastidioso: qui ob vetustatem non tam libẽter dixerim: nec omnino repudiauerim. Oppido p valde vetus est non penitẽdũ: vt oppido doctus: idest valde multum: quasi quantum oppido. satis esset: verbis non inueni iunctum: quare nõ dices oppido: amo: lego inuenies tamen oppido perij: Prosapia. i. pgenies: vetus non est respuendum: si parce vtaris. Exantio id est perpetior: effundo: exhaurio: supero vetus est nõ refugiendum: licet Quintilianus dissentiat: quia post Quintilianum doctissimi eo verbo vtuntur: inter quos Polytianus, Beroaldus etc. Et ante Quintilianum Cicero. Nullum autem verbũ a Cicerone dictum horridum incultumq̃ videri debet: testibus Perotto et Georgio Valla. Cicero in Tusculanis. quod quum exantlauisset omnes labores tamen

Toper Antigerio Torma.

Intertrigo. Tedulo Oppido.

incideret in mortis malũ sempiternũ.i.exausisset aut supasset. Plaut⁹ in sticho. Ne aedepol vinũ poculo exantlauit Lucil.lib.xxx. Quãtascũq; mõ e únas quãtosq; labores exantlaris.i.pperssus fueris. Capit̃ p pficio. Pacuui⁹. Non põt Menalippe hic sine tua opa exãtlari clauus. Exantlo dr ab ex ⁊ antlo.i.haurio. Liui. Florẽ antlabant liberi ex carthesũs: hinc antlia i.machinulla ad hauriẽdã aquã excogitata Mar. Curua laboratas anthia tollit aquas. per e exanclo nõ opinor recte scribi

¶ Tuburcinor aris. vetus deponẽs p raptim comedo neutiq; reiiciam⁹ cũ ei equa nõ habemus verbũ: vt ait Valla/Placẽtin⁹. Plantus in persa. Tuburcinari de suo siquid est domi. Titinnius. Tuburcinari sine me vultis reliquias.

¶ Reor quoq; verbũ scõe p arbitror: priscũ Cicero putat: ⁊ eo vti cõsuescere cottã. qs tñ eo nõ vtitur? Autumare quoq; nũcupare ⁊ fari vtcũq; poetica videant̃. in orõne tñ solutã cadũt. Nec fastidiem⁹ penit⁹. Sculnã vel sceulnã p sequestro. Nec ex iure manu⁹consertũ. quũ res iudicãda ad ptorẽ ducit̃ vt vindicet̃. Ita manias ⁊ maniolas expinsa farina in hũanas figuras deducta dixerũt. ⁊ manias: laruas qs nutrices vagiẽtib⁹ pueris se imissuras minitabãt. Et manticula p furari ⁊ machinã nõ uã ordiri: Pacu. Ad mãticulãdũ astu aggredit̃. Cur nũc quoq; nõ oliucta. oliuarũ collectio vt vindemia vindemiarũ dr. Et offendices nexus q retinẽt sub mẽto astrictos psptras galeros: ne labant̃ a capite. Cur nõ rupicos rusticos rupes incolẽtes Et petimina i hũeris iumẽtorũ vlcera q ima.i.pfunda petũt? peredia po ⁊ bibesiã nõ tã libenter p cupiditate edẽdi ⁊ bibẽdi dixerim: nec tñ prisus excluserim ex orone vt q̃q; locũ nõ habeãt: iudicabit aũt poetice ⁊ oratorie cõsult⁹. At quõ alit̃ q porcã voces terrã inter duos sublatã sulcos seminio obnoxiã nõ video. Patrimũ quoq;⁹ ⁊ matrimũ: q patrẽ hz ⁊ matrẽ cur nõ dixerim: quũ alia voce significare idẽ mihi nõ pmittat̃. ¶ Gluere p certare nõ prorsus exterminabim⁹ sz iudicio op⁹ vbi vtendũ sit. Peculatũ furtũ publicũ facile dixerim: ⁊ lixulas p globulis expinsa fari na in sartagine frixis: aut circulis ex farina: caseo ⁊ aqs cõmisãs. Quisqlias nõ repudiabo p parui momẽti reb⁹: sic hũs/nenias/strophas/psugias/⁊ id gen⁹ reliq sz p quã vetusta: libẽter orõni mee admiscebo. Et specilla p ocularib⁹: ⁊ vindictas pro rebus de qbus controuersia est: ab eo q vindicant̃ ex controuersia dictis.

¶ Nouare autẽ ac fingere verba liberius cõcessum poetis q̃ oratorib⁹. licebit tñ id fieri nõ affectate ac prudenti iudicio. Beatitudinẽ ac beatitatẽ Cicero dura q fingit intelligit; sz mollict indt vsus. ita pumus syllabarũ ptulit: vt asinus fimbriatũ ac figulatũ. Ex greco quoq; formata noua est plurima a Sergio Flauio plata. Ens ⁊ essentia: q cur tãtopere (inquit Quintilia.) aspernen. ur non video nisi q iniquiores aduersus nos sum⁹ iudices. inde fit vt vborum inopia laboremus. Recte Cice. Si inquit zenoni licuit quũ rem aliquã inuenisset inusitatam. inauditũ qz ei rei nomẽ imponeret̃: cur non liceat Catoni. Cicero vix audebat dicere medietates: q durũ videbat̃ ⁊ fauor⁊ vrbanus q noua. Illud vitandũ: ne q sit affectate nouationis suspitio, est. cũ in ea re nimius Apuleius: ⁊ iure odiosus: nõ nihil etiã affectatus Aul⁹ Gel: vt veterũ quoq; vborũ amãtiũ. Mallet siquidẽ adagiũ q puerbiũ dicere: recte aliqñ. vt pecuniã mutuaticã. in quo ipa pprietas fulget: vt etiã nebulo suo mole sicut quẽcũq; depalmauerat: p eo. qd est palma ceciderat. De veteribus ac nouis plurima id gen⁹ alia affert; Sed Valla latissime de hac re disputans. Dicit idẽ barbare dici multoties: nullibi. iureconsultus: impresentiarum De nullibi facile assentior: sz eo vtat̃ Politianus/Beroaldusq; ⁊ Neotericor plures. Multoties vtunt̃ Priscianus ⁊ Bapti Mãtu. ⁊ si nedũ absit Seneca de breuitate vite. Multoties, Tantali more inter opes ⁊ copias positi. de paupertate ppessi sunt multoties inopiã. Baptista apius etiã dixit paucies pro raro. Cicero iureconsultus dixit in scẽdo de legibus. Et ad Herennium impresentiarum de ambiguo vbi Cicero ait. Impresentiarum hoc interdicere non alienũ fuit. Grossus: grossities aut grossitudo vulgi vocabula a doctoribus dãnantur: quia dicendũ est. Crassus crassitudo id si verum est: oportet fateri mendum esse apud Senecam libro tertio de beneficiis. Aspice trabis pprietatẽ. estimes altissimam siue grossitudinem ⁊c. hic vitio librariorum proprietatem pro proceritatem et grossitudinem pro crassitudinem legitur. Et innũ natur. Pilus pilo grossior pro crassior. Hec eo diligentius colligo vt nemo ignoret periculosissimũ esse verbum: nuſq; legitur ⁊ a bonorum centu bernio longe pellendũ. modeste autem dicere possumus non credidi: im inuentu

* Exanle
pro pficio
Antlia
Tuburci
nor
Reor.
Autumo.
Sculna
Manie
Maniole.
Manticu=
lari.
Oliucta
Offendices
Rupici
petimina.
peredia
Bibesia
Porca.
patrimus
matrimus
Gluo
peculatus
Lixule
quisquilie
Specilla
vindicte
noua vba
* Beatitas
* Beatitudo
Ens
Essentia.
Apuleius
quorundã
verborum
opifex dr a
Lanciloto
* Gellius
supstitiose
nimiuz loquitur
De palmo
multoties
paucies.
Iureconsultus.
Impresentiarum
Grossus

ri: nõ memini legere ꝛc. Hoc quoqꝫ caute videndũ est: an ne ea q̃ doctissimi rephen-
derũt sint a posteris etiã summe authoritatis viris vsurpata. nõ tñ itrepide iis vte-
pijssimus mur vt pijssimus. Cic. an Antoniũ negat latine dici. Seneca ꝛ alii ꝙ plurimi nõ ab
*enucleo horrẽt. Senec. de breuitate vite. Quod vtrũqꝫ ꝛ pijssime idẽ ꝛ fortissime tulit. Et pnci
pis pijssimi recreat clemẽtia. Enucleo est q̃ dãnet: Ciceroni elegãs visũ est: vt in pti
tionib⁹: nec qͣqꝫ in ãplificatione nimis enucleãdũ. De nouis. Quin. lib. viij. ait. Si
qđ piculosius finxisse videbimur: qbusdã remedijs pmuniẽdũ ẽ. vt ita dicam: si lꝫ di-
cere pmittit mihi sic. qđ idem etiã in iis q̃ licẽti⁹ trãslata erũt pderit: q̃ nõ tuto dici
possint. hec Fabi⁹. ita dices. Uarro librorũ helluo si tñ fas eo ṽbo in te tam pclara
vti: vt neoterici loquunt̃: vt Enniano ṽbo vtar: vt prisce loquar ꝛc. ex iã dictis satis
liquet fas esse vti interdũ etiã antiqssimis: qđ eo audaci⁹ agendũ est: qꝛ latine dictio
nes plurime nõ Enniane solũ: aut Pacuuiane: sꝫ ꝛ Ciceroniane vulgo ignorantur:
in quarũ locũ irrepsere barbare: ideo iam iã tempus est: q̃ intra penetralia veste ob
scurata diu populo bon⁹ eruat atqꝫ proferat in lucẽ speciosa vocabula rerum que
priscis memorata catonibus atqꝫ cethegis: id ni fiat actũ est: licet latinitas perijt.

Elegantie precepta triginta



Legãtia est orõnis exornatio: quã vt ꝯsequaris necesse ẽ vitia fugere
Nã vt Fa. lib. viij. ait. Prima ṽtus est vitio carere. Huic sentẽtie suffra
gat̃ illud Horatianũ. Uirtus est vitiũ fugere: ꝛ sapiẽtia pma stultitia
*Creber caruisse Ergo vitãda est turpis traiectio. vt has res ad te scriptas lu-
vocaliũ cõ ci misim⁹. Uel et crebra vocaliũ cõcursio: q̃ vastã atqꝫ hiantẽ rẽdit ora
cursus fu- tionẽ. vt vacce enee amoenissime impẽdebãt. Fugiẽda est eiusdẽ lr̃e ni
giendus. mia assiduitas. vt o tyte tute tati tibi tãta tyrãne tulisti. Et eiusdẽ ṽbi assiduitas in
mia: vt nã cui⁹ rõnis ratio nõ extat: ꝛ rõni ratio nõ est fidẽ habere. Nec vtemur cõ-
Uarietas. tinẽter sil'r cadẽtibus ṽbis. vt flẽtes: plorãtes: obtestantes: lachrymantes. Cauenda
etiã est longa ṽborũ cõtinuatio: q̃ ꝛ auditoris aures ꝛ oratoris spm̃ ledit. Uitanda
ambiguitas. vitanda oĩs barbaries: ne qͣqꝫ elegantie studet. qui latinitatis rl'as
negligit. ℂ Primũ elegãtie pceptũ est. Oratorẽ varietas plurimũ delectat ideo nul
lũ elegãtie pceptũ supstitiose obseruãdũ est. Neqꝫ enĩ (vt Fabius inqt) leges sũt ora
torũ quadã veluti immutabili necessitate ꝯstitute. nec rogatiõib⁹ plebisve scitis sã
cita sunt ista pcepta: sꝫ vti in statuis/picturis/poematis/ceterisqꝫ/ita quoqꝫ in exor
nanda viri eloquentis orõne plurimũ semp roboris ac venustatis habuit varietas
At ꝑ (qđ dici solet) tenẽdũ cauẽdũqꝫ est istud añ oĩa: ne ars vlla dicendi (si fieri põt)
esse videat̃. ℂ Ad hãc varietatẽ ꝯsequendã totis viribus studẽdũ est copie rerũ ꝛ ṽ-
borum. vt idẽ sciamus multis modis efferre: vt multũ delectauit ep̃la tua. Lr̃e tue
me vehemẽter exilararũt ꝛc. De copia rerũ ꝛ verborum edidit nup opus pulcherri
Parẽthe mũ doctissimus Desiderius Erasmus. paruo ere cõparat̃. Hoc vos aureũ op⁹ adu
sis lescẽtes nocturna ṽsate manu: ṽsate diurna. ℂ Scdm. Uetus gaudet sibi aliquid
pponi. Ci. Quã ꝑ te Marce fili ꝛc. Nec aspernat̃ initiũ: sꝫ inter ipm ꝛ verbũ pulchre
interijcit̃ parenthesis. Uerg. Tytire dũ redeo (breuis est via) pasce capellas. paren-
thesis est interpositio sententie qua ablata sensus manet perfectus. vt hec oratio:
(breuis est via) est parenthesis: ꝛ clauditur duabus semilunijs/sic ( )
ℂ Tertiũ. Particule/dũ/quũ/quia/donec/ꝛc. nõ impatiẽter quippiã sequuntur. Te-
*Prono ren. Omnes quum valemus recta egrotis consilia damus.
mina adie ℂ Quartũ. Adiectiuũ substãtiuo venuste precit: vt magna virtus verũ non illepide
ctiua venu aliqđ interijcit̃. vt magna dei clementia. puersum Neronis ingeniũ: Mancinellus
stius sub- dicit: pronomina adiectiua meus/tuus/suus/noster/vester/venustius postponi.
stantiuis ℂ Quintũ. Suplatiuus tñ ꝛ negatiua signa. ꝛ hoc signũ oĩs: ꝛ quoduis adiectiuũ.
postponũ- quo magnificũ qđ significamus: post alia ponũtur: plerũqꝫ vt bñficia in me ꝯtulisti
tur. maxima. Qui te vehementi⁹ ꝙ ego colat: habes pfecto neminẽ. Que dedisti nobis
dona fuerũt egregia. Alexãder ille magnus. Cato ille cẽsorius: q̃ facis grata sũt oĩa
ℂ Sextum. Inter ppositionẽ ꝛ ei⁹ casũ non nihil apte intercesserit vt in pr̃is domo
Ad principia autẽ ponit̃ prepositio venuste inter adiectiuum ꝛ substẽtiuũ. vt fera
ci in agro. Ornatissimo in loco. maxima ad res. iustis de causis.
ℂ Septimum. Dictio abs tergo recta fere precedet. vt Petri liber laude dignus ꝛ
veneri dicat̃ si quid interijciat̃ vt inopis pauci miserent̃. Hec regula aduersari vi-
det̃ grãmatico ordini ideo in priori Syntaxeos editione dixi. Construit orator pro
prie/que destruit ipse grammaticus quibus est ferme contrarius ordo.

¶ Octauum Uerbum (si fieri potest) in fine locabitur: vt Carthaginem Scipio deleuit. hic obliquus nominatiuum venustius precedit quam contra.
¶ Nonū. Antecedenti relatiuū preit aut illepide: vt quos diligo castigo. Quas ad me dedisti literas fuerunt venuste & sepe sequenti libentius conuenit. vt est vrbs in Flandria quod Gandauū dicitur. declaratio est in Syntaxi.
¶ Decimū. Uerbū substantiuum post duos nōs diuersorū numerorū posteriori pulchrius conformatur: vt mandata tua meditatio mea est.
¶ Undecimū. Adiectiuū venuste in substantiuū vel in aduerbiū vertitur hoc modo quid cause: pro qua causa. Satis viriū pro sufficientes vires: ne ab honestate natureque discedamus .i. ab honestate naturali Totum in Syntaxi declaratur copiose
¶ Duodecimū. Interrogatiuū minus amat exordium: vt partes orationis quot sunt? Nomini quot accidunt? venustius quam quot sunt partes orationis. &c.
¶ Decimūtertiū. Infinitiuus finito preponitur: vt Rome quid faciam: mentiri nescio. tibi inseruire desydero.
¶ Decimūquartum pulcherrima vero oratio fuerit maxime lugubris per multa actiue vocis infinitiua. Liui^o lib. i. Tarquinius circuire: prehensare minorū maxime gentium patres: admonere paterni beneficij ac pro eo gratiam repetere allicere donis iuuenes &c. hic finitum non iungitur quia intelligitur cepit: aut ponitur infinitum pro preterito imperfecto indicatiui.
¶ Decimūquintū. Eleganter particule exceptiue subdit relatiuum hoc modo. Homo illiteratus est: sed cui paucos anteponas in rerum gerendarum scientia, meli^o quam cui tamen &c. quia intelligitur in priori is aut talis: vt sed talis &c.
¶ Decimū sextū. Quedā venuste subaudiunt: vt vnde mihi lapidē. sic in prolepsi et zeumate &c. Teneto memoria/ Cuiusuis tacitando do casus sepe regentem.
¶ Decimū septimū. Coniunctionū ordo olno seruandus: vt sed tu: tu autē: quia tu: tu enim. Enim pro at vetus est: & preponit. Terē. Enim solus nequeo. Decimusq́ꝫ etiam dices nō quisq́ꝫ decim^o & ad pſem. nō pſem ad Interdū etiā in prosa prepō postponit quod oppositiui ordinis est. Tacit. Quos penes potentia & si res vetaretur formido.
¶ Decimūoctauū. Aduerbiū ante verbū sed nō lōge ab eo poni gaudet. vt Lelius Scipione familiarissime vtebatur. ille me hospitio humaniter me suscepit. Poterit & post verbum locari vt iussa tua exequar diligenter.
¶ Decimū nonū. Interiectiones per parenthesim interim concinne interijciantur: vt qui (malum) fieri potuit. Nauibus (infandum) amissis vnius ob iram.
¶ xx. Gerūdiuis pro gerūdijs ornate vtemur. vt pecunie acq́rende grā auarus multa patitur: pro pecuniam acquirēdi grā. hoc preceptū in Syntaxi copiose declaraui.
¶ xxi. Seruet ordo nature & oratio crescat: vt vir & femina: ortus & occasus: diligo et amo rogo oro obsecro fur sacrilegus. Quomodo fiat positiuorum auxesis .i. incrementū in Syntaxi copiose declaraui. Perdoctus cū primis doctus. Item longe doctior: quam doctissimus &c. que oīa diligēter discant: quia elegantie plurimū afferunt.
¶ xxii. deriuatiuis pro primitiuis interdū venuste vtemur: ut saltito pro salto: lectito pro lego. sic lusito factito &c. sepius pro sepe: tristior pro tristis: celerius pro celeriter &c. velim pro volo: fecerim pro feci. sic vt tempus tēpori respōdeat: fecero pro faciam &c. Ubi coniunctiuus pro indicatiuo venuste ponitur. Idem delphinus elephantus &c. pro delphin &c. amiculus pro amiculo modestie & suauitatis gratia.
¶ xxiii. Relatiuū vbo antecedentis venustius postponit quam per parēthesim preponit teste Nigro. vt Cneū Pōpeiū qui Romanorū auxit imperiū: summopere diligo. nō tam eleganter dr Cneū Pompeiū summopere diligo qui Romanū imperiū auxit.
¶ xxiiii. Nigri preceptū est. Quando est aliqd substantiuū cū prepositione aliqua iunctum qd sit de natura precedētis vel subsequētis clausule: prepositionē in relatiuū vertimus & verbū substantiuū adiungimus: vt pro tua hūanitate multa in me beneficia cōtulisti elegātius sic dr. Que tua hūanitas est multa in me bñficia cōtulisti.
¶ xxv. Licet inter adiectiuū & substantiuū interq́ꝫ verbum & aduerbiū sine additione alicuius & cōiunctio nō intercedat quia male di/ Petrus est orator & doctissimus pro oratore doctissimus: tñ venuste cōiunctio intercedet siquidē apponat in hunc modū. Petrus est orator & doctissimus quidē. vel & qui idē doctissimus. Cicero orator fuit & singularis quidē. Hānibal pugnauit in Romanos & fortissime qdē vel et quidem fortissime. Cice. xiij ad atticū. Uenit ad me & quidē id tpis vt retinend^o esse &c.

* Prepositio quam ppositiui ordis est interdū in prosa postponit

Vergil. Sūt mihi bisseptem pstāti corpore nymphe.

¶ Uigesimūsextū. Pro orōne de verbo habeo: eleganter verbo substātiuo vtimur, vt pro habeo te derisui: es mihi derisui. Ornate sunt similes orōnes licet p habeo non declarantur: vt litere tue fuere mihi iucunditati. pro fuere mihi iucunde. Itez sunt nobis mitia poma: eleganti⁹ dr q̄ habemus mitia poma. Rursuz festiuius dixeris vir magno ingenio: q̄ habens magnum ingenium ⁊c. quibus supersedeo quia ex Syntaxi nota sunt vt alia plurima/veluti: opus est facto. inuentum curabo ⁊c.

¶ Uigesimūseptimuz. Si superlatiuus durius sonet per positiuū ⁊ maximeq̄ venustius loquemur: vt maxime memorabile facinus pro memorabilissimum.

¶ Uigesimūoctauū Francisci Nigri est Si aliquē maximopere laudare aut vituperare volumus: laudatiōis aut vituperatiōis causam in gtō constituemus: crimen aut scelus addemus. Exemplū primi: Marcus Antonius plurimū eloquentia valuit: quod melius dicitur. Marcus Antonius plurimum eloquentie gloria valuit. Exemplum secundi Lucius Catilina coniuratione damnatus est quod elegātius dicitur/Lucius Catilina cōiurationis scelere damnatus est.

¶ Uigesimūnonū. Si cupiam duo equaliter attribuere voluerimus id per tum vel a geminatū politissime efficiemus. vt Aphricanus singularis ⁊ vir ⁊ imperator: pter magnā ⁊ doctoris authoritatem e vrbis. Preclarus ⁊ miles ⁊ ciuis: vir tuz bonus tum temperatus imperator: tū callidus: tum fortis. Cicero tum ingenio: tū eloquentia valuit. i. eque valuit ingenio ⁊ eloquentia. q̄ si alterum prepollleat: minus cum dictione quum preponetur: ⁊ precedente particula tum sequetur maius in hunc modū. C. Lelius amat Scipionē cum ob doctrinam eius: tū propter virtutem. i. ob doctrinam ⁊ maxime ob virtutem. Cice. Quum omnibus consulendum est tum qui armis positis ad imperatoris fidem confugiunt.

¶ XXX. Nō orōnū solū sed singularū etiā dictionuz elegantia vigili studio discenda est: que nō certis regulis sed multa veterū ⁊ eoruz qui veteres recte imitati sunt lectione cognoscitur. Plurima in Syntaxi nostra enucleaui: addūciam tumultuarie paucula quibus non contenti adeatis vbi hec cognoueritis libros Laurētij Valle elegantissimos ⁊ opusculum Senensis exquisitissime elegantie refertum. Accipite adulescentuli pauca ad pulchriora ab alijs petendum irritamenta.

Facio tibi iniuriā an latie dicatur

¶ Afficior psequor te honore. i. honoro te vt in Syntaxi diximus afficio te iniuria et contumelia: aut facio tibi iniuriam aut cōtumeliā vtrūq̄ recte dici testat̄ Valla. Cicero teste Erasmo negat latine dici facio tibi iniuriā. Ego tamē sic ausim loqui propter authoritatē Seneca in epl'a. lxxij. Quisq̄s volet tibi ꝯtumeliā facere faciat et iniuriā. Idē alibi. Qui cōtumelia afficitur hoc elegātius est. contra malim: facio tibi molestiā q̄ afficio te molestia. Interdico tibi domo. elegantius dixeris q̄ per actiū interdico tibi domū: ⁊ hoc tn̄ latine dices vt pbaui. Afferā de acta plura testimonia. Seneca de beata vita. Desine phis pecuniā interdicere. Idem epl'a. lxxxvij. Interdicit sibi ac suis ammirationē taliū rerū. Idē de paupertate. Possessiones sibi nō interdicit. Et epl'a. lxv. Interdices mihi inspectionē rerum nature.

Interdico

Interest

Animal

Quid vocātur hec

¶ Quanti interest eleganter dr nec male quantū interest. Seneca epl'a. lxxi. quantū existimas interesse. Idē animal p belua cepit aut bruto animali in epl'a. lxxxv. Rationi nullū animal obtēperat ⁊ epl'a. lxxv. Adijce q̄ multa que bona videri volunt: animalibus q̄ hominibus pleniora cōtingunt. Idez in epl'a/cx. Intuere quid sint res nostre nō quid vocantur: elegans est pro quo nomine vocentur.

Appeto

Imprimis amantissimus.

¶ Appeto pro appropinquo elegans est: neq̄ solū historicum est. Seneca epistola. cxxij. Appetere nox cepit.

Affectus.

¶ Imprimis amans veritatis elegantius q̄ amantissimus dixeris. nec hoc tn̄ barbarum est nisi mendum sit apud Senecam lib. vj. q. nat. Nero Cesar vt aliarum virtutum ita veritatis imprimis amantissimus.

Imaginor

¶ Affectus multo venustissimum est pro eo q̄d est nō ad finem ipsuz: sed proxime fini progressus: annus nondū confectus: sed affectus est. Cicero de puincijs cōsularibus. Bellū affectum videmus ⁊ (vere vt dicam) bene confectum. Ibidē. Que per euz affecta sunt perfecta reipublice reddat. ¶ Imaginor cū actō haud inuenustuz est. Seneca de conso. ad albinam. Auaritia diuitias imaginatur Apulei⁹ de asino pestiferos imaginari amplexus. Quintill. in. xij. Etē oratorē imaginat̄ ac fingit

Halo.

¶ Halo recte dicitur: sed accusatiuus est halo vt dido apud Senecam primo de. q.

nat. Hunc greci halo vocāt. nec barbarū est. Filialis. Idez ad albinū. Ubi mater ip- Filialis
sa semper filialis Dominū presbyterū propter vulgi fastū vitandū salutabo in pla- Dñm. pres-
teis non in epistolis. Sene. epi. iij. Obuios si nomen nō succurrit dños salutamus. byterum
¶ Sunt qui comparatiui ablatiuum in e ꝙ̄ in i desinere malint: quibus authori-
tas refragatur veterū vt in declinationibus ostendi. Repetitio exornat hoc pacto
Te noui: te colui: te ardentissime amaui. ¶ Coniunctio venuste omittitur sic. studio Repetitio
doctrina: virtute non parum vales. *Coniun-
¶ Inter ne & quidē aliquid semper interijcit faciunt aūt vehementiorē negationē ctio.
ꝙ̄ non veluti pro nō verbū locutus est: venuste dices ne verbū quidem locutus est. Nequidem.
¶ Quid ꝙ elegantiam habet hoc pacto: quid ꝙ mentiri te chirographus coniun-
xit. Plinius. Quidꝙ nocturne existimastione quietis homo dimidium sue vite spa- Quid ꝙ
tium viuere creditur. ita doctissimi quiꝙ loquuntur.
¶ Dicier monstrarier & similia fere poetica sunt: vtūtur tamē in prosa etiā interim
oratores: verum admodum rarenter: Valla. libr. v. epi. sa. Pro se causam dicier vult.
¶ Nescio qui a nescio quem &c. eleganter per contemptū dicunt vbi etiā nomen non Dicier
ignoramus sed per contemptū nescire simulamus. Cice. xv. ad atti. Sibi a nescio *persius
quo missam a nescio quo pro nescio a quo lepidum est. Iuit homo nescio quo. Pli. at pulchrū
Tum mihi nescio quis in aurem insusurrauit. Cice. Quū precepta nescio que disci- est digito
pulis suis palam tradidisset. Seneca. Paululum nescio quid visus est balbutire. monstrari
¶ Hic ille: hic ipse: maiores efficacie causa dicimus. Verg. Hunc ipsum satis exter- & dicier
na ab sede profectū. Cicero in Clodium. Nemo negat hunc ipsum ocij & pacis ho- hic est
stem causam arrepturum ad incendia. Nescio qs
¶ Ne dicam: lautum est si recte quis vtatur. Ne dicam teste Valla preponitur actis A nescio. q
si substantiuū nominatiui casus precedat. Cicero pro Deiotaro. Crudelis castor ne Hic ipse
dicaz sceleratū & impiū. At substantiuo sequente habebit similes casus vt crudelis Ne dicam
ne dicam sceleratus & impius castor. hic intelligi nō potest eum vt in exemplis vbi
recte accusatiuus sequitur. Ubi nominatiuus abest habet similes casus etiam sub-
stantiuo antecedente. Idem An sperasset viuo milone ne dicam consule.
¶ Intellectio siue subauditio non obscura elegans est: vt in zeumate & ceteris a no- intellectio.
bis in Syntaxi declaratis. si obscura vitabitur nisi apud maximos authores repe-
riatur: tum poterimus parce imitari: vt est illud Ciceronis ad Herennium. Obfuit
plurimū eo tpe reipublice: consulū siue malitiā: siue stultitiā dicere oportet. siue po-
tius vtrūꝙ. l. ic in gtō consulū intelligitur ntūs fctm: qz lesus est factū consulum ob-
fuit eo tempe plurimū reipublice: siue illud factū consulū dicere oportet malitiā &c.
¶ Rationem habeo. i. considero. vt tue valetudinis rationem habere debes. i. respe- Rationem
ctum. rationem tecum habeo. i. commerciū. vt nullam tecum rationem habere cu- habeo
pio. Barbari dicunt: nolo tecum habere ad faciendum.
¶ Fruor in Syntaxi declaratur vt plurima alia. Ouid. Nec fruitur somno vigilan-
tibus excita curis.
¶ Complector te amore. i. amo te. Complector rem animo id est considero ac voluo. Cōplector.
¶ In animo est. i. prepono. vt in animo ad te venire. Idem significant animus est & In alo est
mens est. Verg. Mens omnibus vna sequendi.
¶ Certum est. deliberatum est: decretum est: pro decreui & deliberaui: vt certum est Certum
mihi ad te proficisci: vel sine datiuo. Verg. Certum est in syluis inter spelea ferarum
malle pati. certum est amicitiam opibus prestare. i. manifestum est.
¶ Aeque pro tantum eleganter sic vtemur. eque te amo ac oculos meos: eque. i. tm̄ Aeque.
ac vel atꝙ. i. vt vel quantum. ¶ Haud secus sentio ac vel atꝙ vel ꝙ̄ tu: pro nō aliter Haud sec9
ꝙ̄ elegans est. Verg. Haud secus ac iussi faciunt.
¶ Alias pro modo, vel aliquando lepide geminatur hoc modo: vt non semper eodē Alias
vultu sunt homines: alias quidem leti: alias tristes.
¶ Loquendo per non modo: non tm̄: nō solū. nulla negatione posthabita debet mi- Nō tantū
nus & leuius cū predictis poni dictionib9. mai9 aūt & vehement.9 sequi cū verūetiā Nō solum
verūquoꝙ. vt nō tm̄. te diligo: verūetiā summe amo. ꝙ̄ si negatio sequat res maior Nō modo.
preponet: & res minor sequet: adiuncta negatione: sed ne quidē. vt nō modo te non
amo: sed ne diligo quidē. Aliqñ ne quidē preponit. Ci. Mihi vero quicqd acciderit
in tam ingrata ciuitate ne recusanti quidem euenerit non modo non repugnanti. Nō quidē.
¶ Per nedū sine negatione loquendo dz maius precedere: nedū interponi & minus Nedum

sequi vt virtutem exactissima opera nedum scientiã comparare laboremus. at per nedum adiuncta negatione loquendo debet minus precedere. neduz in medio poni & maius sequi. vt hic scientiam non sibi comparat nedum virtutem non colit.

Munus partes

¶ Munus & in plurali partes pro officio capim⁹ venuste: vt adulescentiũ munus est maiores natu vereri. Ces. in commẽ. Alie enĩ. sunt legati partes: alie imperatoris

Consequor

¶ Verbis consequi nõ possum quantum gaudiũ ex literis tuis ceperim: pro nequeo exprimere concinne dicitur. Ouidius. Desinet ante dies & in alto phebus anhelos Equore tinget equos quam consequar omnia dictis.

Tantisper Dum. * Quoad.

¶ Tantisper pro tandiu petit post se: dum pro donec cuz magna elegantia. Terentius. Tantisper meum dici te volo dum quod te dignum est facias. Pro dum ponitur aliquando quoad: vt tantisper hoc verbo vtar: quoad melius inuenero.

Quin.

¶ Quin pro cur. non eleganter capitur. Terenti⁹. Qui stas lapis: quin accipis. Aliquando exortatur. Idem. Quin tu vno verbo dic quid est quod velis. Affirmat pro quinetiam. Ver. Quin aspera Iuno Que mare nunc terrasq; metu celumq; fatigat. Consilia in melius referet. Nullius est quin te amet .i. qui non. Nunq̃ ad te venio quin discedam doctior: id est vt non. Non possum quin plorem &c.

Usurpo

¶ Usurpo pro in frequenti vsu habeo elegans est: vt crebra est apud Ciceronem huius verbi vsurpatio.

* Memorie proditũ est.

¶ Memorie proditum est: pro scriptum est & mandatum literarum monumentis: & similia lepide dicuntur.

increbuit.

¶ Hec res apud me increbuit .i. ad aures peruenit: venustissime dicitur.

Rumor Accipio p̃ intelligo.

¶ Nec illepidum est / rumor est. pro homines dicunt. vt vulgo dicitur pro eo quod rustici aiunt. Communiter dicitur. Fabius. Vulgo dicitur scelera non habere consilium. Rumore accepi. id est intellexi. Elegans accipio pro intelligo.

Tendo. exercitatio

¶ Contra sermonem tuum tendo .i. tibi respondeo. Contra iter tuum tendo .i. tibi occurro. Multa his pulchriora inuenies apud Vallam / Perottum / Dathum / pluresq; neq; pauca ex Syntaxi nostra. Ego ne opus nimium turgescat finem facio. Legite iuuenes vbi nostra cognoueritis: etiam aliorum opuscula. quos autem legere debeatis docuit Fabius libro primo. dicens. Lectio non cruda: sed multa iteratiõe mollita: & velut confecta memorie imitationiq; tradatur: ac diu non nisi optimus quisq; & qui credentem sibi minime fallat: legendus est. Seneca in secũdo epistola. ad Lucil. Distrahit animum librorum multitudo. Ibidem. Quum multa percurreris vnum excerpe quod illo die concoquas. De exercitatione. Fabius. lib j. ait. Hec ipsa sine doctore perito; studio pertinaci / scribendi / legendi / dicendi multa & continua exercitatione per se nihil valent.

¶ Ars epistolica Joannis Despauterij Niniuite finit feliciter. Anno Christi. M. D. xxxvj.

ORTHOGRAPHIAE PRAECEPTA IOANNIS DESPAVTERII NINIuitæ ex uarijs authoribus collecta.

ADNOTAMENTIS quæ prioribus nuperrime accesserunt hanc notam * præpositam inuenies.

LVGDVNI.
M D XXXVI.

I

Aa

¶ Joannes Despauterius Niniuita. Bartholomeo Nicolao bybliographo. S.



Non possum tibi non gratulari Bartholome Nicolae quando & literatos abs te vehementer amari intelligā cui rei cum multa: tum hoc potissimum est argumento: ꝙ vbi de orthographia opus nos edidisse rumore acceperas: huc ilico aduolitasti rogitans instanter orthographie isagogen istuc scriberem. quod diutule q̄uis nō parum occupatus distulerim tue tandem petitioni indicaui, succurrendum quandoquidem perhonesta est: et multis (ni fallor) tyrunculis, profutura. Uerum pro materia breuis sim rem nunc ordiar.

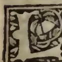
¶ Tabula alphabetica.



Rtographia est recte scribendi peritia. nam orthos cū th aspirato rectus est: & graphe scriptura. Unde & a byblon. i. liber cum y greco in prima byblographus librorū scriptor. Omnis autē scriptura literas syllabasq; considerat Ideo quid litera/quid syllaba sit videam⁹. Litera est elementi nota & scripture pars minima: vt a b. Elemētū est minima pars vocis composite: vt a prolatum. Itaq; litera figuratur. Elementum profertur. Ideo autem hoc nomen litere pronunciatio accepit vt cū c terra aqua aere & igni que vocata sunt elemēta corpora sūt: ita ex illis syllabe dictionesq; cōstant. Sunt autē litere viginti & duas b c &c.. Elementa vero proprie sunt infinita: docente etiā Prisciano. h vero litera nō est: sed aspirationis nota authore Prisciano: Quis aliter diomedes docuerit. Differētias inter literas & elemēta nonnunq; confunduntur. Syllaba est vnica literarum cōplexio: vt bar: pto. Uocales improprie syllabe dicuntur: vt a in amo sed nunc de his specialibus est dicēdū: & prius de literis.

Orthographia. — Litera — Elementū — *Litere quare vocentur elementa.

Literarum diuisio.



Iterarum nomia apud latinos monosyllaba sunt oia preter zeta aut zita. quod tamen plures ze proferūt. Male ergo proferuntur esse & hache patet per Priscianum qui ponit h nomen neutri generis in a terminatum. Est autem omnis litera aut vocalis aut consonans. Uocalis est que per se vocem habet vt hę quinq; a e i o u. & y greca. Consonans que est vocali consona: vt b k q x &c. at cum o nulla sonat latinis litera. Harum alie mute sunt alie semiuocales inter quas sunt, liquide et duplices. Mute sunt que a scipsis incipientes in vocales desinunt: que sunt octo b c d g k p q t. quibus ex officio additur f. pro greca φ phi ponitur. Et mute dicuntur quia parū sonant. non q; nihil semiuocales (que ferme vocalibus in sono equatur) sunt que a vocalibus incipientes in scipsas desinunt. vt he sex l m n r s x: et ex officio z: quia pro s plerumq; ponitur: aut gemino aut simplici. Liquide sunt que syllabā vnam breuem corripi sinunt vbi alias esset positio. vt atlas cygnus migro. Non piget, mi Bartholomee in hac isagoge quam tibi scripsi. vt etiam pueris non negetur: annotare puerilia. Ut est illud in primis quod subijciam. literas solere plerumq; bifariam figurari vt A Magnum q; principio tantum damus a vero paruū cuilibet. sic de b: & alijs iudicabis. s longum in fine non ponimus nisi enclitica subnectatur. vt paruus magnusq; videtur namq; encleticis ad precedentis dictiōis substantiam pertinere s serpentinum nūq; medium & perraro initium sibi vendicat. U magnum petit semper principium: paruum vero quodlibet. Et iam ad reliqua.

*Omnis l[itte]ra vocal[is] est aut cōsonans

Documenta pro mala euitanda scriptura



Uuisquis recte vult scribere ante omia op⁹ est nihil immutet/addat/aut abscidat. Immutāt quidā scioli cum in verbis o p u scribunt: vt legont legitor: quia cum o in ont nullum desinit verbum nec in or: nisi in forsan sit prima positio. vt nector preterq; in futuro imperatiui. Sic impetiunt g pro c scribentes in Cneus Caius amurca licurgus: in quibus c c scribi deberet & proferri g. Fit & alijs modis: immutatio sed supersedendum puto ne non isagogen scribere videar. Addunt ineptuli geminantes in his consona sabura: quāuis contarium docuerit Priscianus. Canalis Catus etiam pro animali. Oedipus quod habet secundam breuem. Ofella licet offa primitiuum ff gemine t arabia arabius nisi in carmine, inas simissa. Mile singularis numeri generis neutri. vt mile militum est occisum. sicut eius plurale milia milium: auctore Georgio Ualla. secus est de mille adiectiuo. Cinnamomū a cinnamū n geminat. Legitimus qr scbam corripit. Apollo simplici p. Solers vnico l. Perennis sine h: vt abominor abundo. Et composita a poly cum y greco, i. multum preter

Male mutata — * Amurca Lycurg⁹ — Male geminata — Mille — Legitim⁹.

Male sim plici et pro uante scri pta.

pharisse⁹

Ulysses

Syllogis mus.

Lithostra tum

pollidamas/pollypus in quibus l geminatur. Comoedia. pull⁹ substantiuū. Unde pullastra. Et bulla auctore Georgio Ualla. Numisma cū u quia prima corripitur: sed geminatur in nummus.] Curulis. Renuo tollero. Et indubie plura contra abijciunt qui hec geminanda nō gemināt simillimus: gracillimus. facillimus: humillimus: docillimus: agillimus: sabbatuz gramma: id est litera grammatice. Epigramma cum i latino vt cetera ab epi. vt episcopus /capadox/ capadocia/ sappho sapphyrus/narro/ Mathias/ Matheus/commanis .t.pars /quatuor sepius vt quotidie/aut cottidie/oppidum/oppido aduerbium/opperior/opportun⁹ ab ob et portu opperior deponens .i. expecto glossa/iuppiter/supparus/cuppa /stupa/saburra appellatiuum/ bacchus/balista/Gellius/appello geminato p.i. applico: sed appello cuz vnico p.idest amoueo, sic appella vnico p.i.iudeus. quasi sine pelle hoc est circuncisus. et appelles pictor. Mamma: sed, mamilla vnico m scribitur. Ammodo duplici m. Mappale. sed mapalia vnico p scribit. Parnassus. Camell⁹ authore Georgio Ualla: quod Laurentius in Raudēsem deridet. Hyppos.i. equus cum i latino. Unde hippolytus hippolyta. Phariseus licet scioli quidam corripuerint vt ille qui florettus inscribitur littus littera. Psitacus non vt sciololi dicunt phitacus. Tardiuus tamen noluit geminari Porrum: sed porrus proprium viri et spiramentum r non geminat. Subuccula idest camisia. Maturrimus per analogiam amatur nam et maturissimus dr. Asyllus vel asyllum locus refugij: Et asyllus. i. oestrus vel oestrum. sic, Georgius Ualla quicquid dicat Nestor. Ulysses nō vlyxes vt multis placet. Syllogismus a syn.i.con.cum y greco. vbi mutuatur n in l. vt apud nostros in illudo. sic syllepsis. Abijciunt etiam qui cōposita a iacio vnico i scribūt: vt diligens preceptor facile declarabit. Abijciunt item ineptuli aspiratioenm e plurimis et ex his/Chrisostomus a chrysos aurū cū ch. et y greco. vnde chrysosithus cum th in vltima precedente i nostro: a lithos.i. lapis vnde lithostratum nō licostratū. Sed crisis sine aspiratione et cū i nro scribitur .i. iudiciū Econuerso peccatur in nici.i. victoria cum i nostro sine aspiratione. vnde nicolaus, nichomachus. Sed longius atque putarem processit oratio.

De diphthongis et earum potestate

Emaus



Diphthongus duarū vocalium vim suam retinentium in eadem sylla ba cōplexio. Et sunt proprie quatuor apud latinos. Au et eu in quib⁹ difficultas non est: vt nāque scribuntur ita proferuntur: vt laus fraus: sz emaus trissyllabū est Apud Pliniū: teste Hermāno torrētino. haud parū erudito homine euā. euāgeliū non gemino u euuāgelium vt imperiti scribunt. Et ae et oe que plene scribunt: nisi apud indoctos: aut signantur: sed in prolatione vix a aut o ludit. figurantur autem sic ae e oe: rarius tamen signatur oe vt musae coena. quod si integre scribantur: vniri debēt littere quodammodoque coagulari: quod vbi minus fit diphthongus non est. vt phaeton: pasiphae danae: aello: canis nomen. Patet igitur in his esse difficultatē. Et dicitur diphthōgus. a. dis cū i latino. i. bis et phthongos cū ph et th in eadem syllaba. i. sonus vocalis quasi duarum vocalium sonus. Igitur solum de est prima syllaba. De oe nunc hoc precepisse sufficiat quod nūque est dictionis finis: sed aut in principio ponitur vt oenophorum vas vinarium et cetera ab oenos. i. vinum vt oenophylus. i. bibulus vini amator. a philos. i. amator cum i latino: quia cum y greco significat gentem: vt allophilus. i. alienigena: oecos. i. domus. vnde oeconomus oeconomia etc. oestrus oestrum. Aut ponitur in prima syllaba sed precedente consonante. vt phoebus phoebe foecundus foecunditas: moechus moecha. i. adulter adultera. moechia adulterium. foedus foederis foedero foederas foedo foedas. foedus. a. um coeluz coelestis que etiam cum ae scribuntur. foelix foelicito. coemiterium coementum coementarius foemina foemen sed femur femoralia nullam habent diphthongon. foenuz coenum. i. commune: vnde epicoenum cum i latino ab epi. i. in aduersus contra vel retro supra: et sine aspiratione vt eius primitiuum hinc etiam veniunt coena coeno as. coenaculum coenobium. i. cōmunis vita nam bios vitaz dicit. foenus foenero foenerator moenia: poena poenitet poenitētia phoenix moereo. i. tristor coetus foeteo foetor foetus foetura. Aut ponitur in medio vt dioecesis cum oe, in, antepenultima: pro quo inepte dicunt latinitatis corruptores diocesis corripiendo penulti-

*

Diphthōgus vnde dicta.

De oe.

Oe nunque est dictionis finis.

Nō oēs tm foelix.

Coenobiū

Dioecesis cum oe diphthōgo in antepenultima scribi dz

que producitur diphthongo:paroecia sine aspiratione cū i latino:nō vt aiūt grāmati
ste parochia:quod tamen a parochos deduci pōt. De quo Chora. in sermo. Addūt ✳ Marti.
et parochi q̄ debent ligna saleq́ꝫ:nequaq̄ tamē scribetur parrochis. Soloecismus Sepa so
soloecissare meloedia psalmoedia psoedia:vt que eiusdem deriuationis. Comoedia. loecismus
Tragoedia:hoc ex Georgio Valla habet:ꝛ ex Tortellio cōfirmatur. Proemium cui metulla no
interdum aspiratio interponitur prohemium firmioris pulchrioris q́ꝫ soni gratia. stra facit
Amoeni⁹ Camoena Lagoena:Pomoeriū q̄ est locus intra et extra menia vbi edifi
care non licet:nō autē locus pomis consitus qd̄ pomariū dicit. Nūc de ae dicam⁹ pomoeriū.
que necessaria magis videbuntur. ¶ Ae aliquādo principiū obtinet nulla precedē= Ae.
te consonante.vt aedes singularis vel pluralis numeri vñ aedifico aedepol aeditus αιεαι γος.
aegri preteritū aeger aegrotus aegis aegidis ꝛc.ab aex aegos i.capra:emulor:aris
emulus eneus:ab es eris.vñ ꝛ ereus enigma equus a um.adiectiuum:equor eq̄lis
equitas equeuus:vbi etiā in secunda est ae:vt in euū vñ deriuat equinoctiū:equiparo
equiualeo erūna erugo estus estas estuo estimo esopus propriū viri: etas. Aetern⁹
aether aethiops aethiopia in quib⁹ etiā fit aspiratio post te:q̄ excutit in etna. In Defeco
terdum p̄cedit consonās:vt secus sex fecis vñ defeco.i.mūdo:grecus seculū decoro
cedo cecidi ꝛ scdo as.crim f:sed cedo cessi ꝛ anomalū pro dic:caret diphthongo,ledo
ledis Tedet tediū teda. Pegi ptm. Celo sculpo. Belua clemens:demon. Plebs ple=
bis Lemargia ingluuies:frenū:cētrū venū veneo venundo. Cepi a capio:sic cōpo=
sita eius ꝛ deriuata vt ceptū deceptus. Sed cum oe scribe cepi defectiuū. Cepe cū
e nomen:sepe cum s aduerbium. Cera cum c:sed cū s sera corripit. Cerimonia Ce=
roma vnguētū. Quero vnde q̄stura ꝛc. plerique sphera Blesus Cesar cesaries cespes Caera.
Cespito. Quero Ceter,cera.ceterū.i.sed fretus letor Teter. Senue. Neuus leuus a.
um.leuis.i.planus. Et hec vbi p̄cedit aspiratio. Heres hereditas hereticus heresis
hereo hesitor. Aliqñ ae ponit in medio. Aulea pluraliter. Gallilea. Judea Alphae⁹
propriū viri Manicheus vñ manichei heretici. matheus.nazareus.i. nazarenus
vtrūque habet diphthongū. Phariseus Saduceus Teloneus sine aspiratione loc⁹ Teloneus
cus vbi p magnis mercibus aes exigitur. Troheū diadema cū i latino vt alia que
dia hn̄t exordiū:vt dialogus diabolus. Balnea murena leena synceerus a ū.a syn
i.con.ceros.i.cera cum y greco. Palestina palestria diaeta longeua. Hec e magnis
collegimus viris Apuleio ꝛ similib⁹. Sunt tñ nō futiles q̄ u.i.ita grecū nō in i:sꝫ in Proctus
e longum vertendū censent:q̄bus scribit cera scena sceptū,ethica ꝛc. Qui plenā ve
lit rōnem noscere legat versilogū nostrū. Sed due sunt adhuc ponende regule.

¶ De ae regule generales due

¶ Pre syllaba vbique fere diphthongat etiam:si simplex videat dictio.vt preco pre=
beo praes predis:sed vnū propriū hꝫ oe proctus:Carent aūt diphthongo q̄ natu=
ra corripiunt:vt premo cum deriuatis p̄cor p̄ces p̄ciū apprecior.precia p̄me decli=
nationis nomen.i.vna apud Vergilium in,georg.interpres interpretis interpretor
Posterior regula vbi gtūs ꝛ datiuus singulares:ntūs ꝛ vtūs plurales videbuntur
in e desinere erit ae diphthongus vt musae meae hae quae eae ꝛ istae illae ipsae. Nae
sꝫ ntūs singularis dtūs ꝛ ablt̄ūs diphthongo carent:vt nolatiuo Magdalene vtō
Anchise ablatiuo nymphe. Nomina vero tertie ꝛ quinte in fine diphthongo nūq̄
habēt quam habet:vae interiectio et pape nae pro vtique. Terentius. Faciūt nae in
telligendo vt nihil intelligant. Quedam quepiam vt quae.

¶ De y greco.

y grecum.

Grecum y quod post x ponitur vsurpam⁹ in grecis tantum aut a grecis
deriuatis:nec vndique tamen.qr eadem dictio sepe habet y grecū ꝛ i no Hyppo
strum.vt hypocrita habet y grecum in prima tantū:ꝛ dicitur ab hyppo Hyper.
id est sub.vnde hypotheca cum aspiratione post t.ꝛ a crisis.i.iudicium Nyx
vnde hypocrisis.i.dissimulatio hyposthasis:id est subsistentia. Hyper Anomos
etiam habet y grecum id est super.vt hypermeter hyperbole. Nyx nyctos id est Martyr.
nox inde nicticorax cum i latino in secunda coruus nocturnus:ne dixeris noctico Physis.
rax.hieronymus dicitur sacra lex cum y greco in quarta tantum anomos:id est Syn
lex quod mutat ibi o in y.ꝛ onoma atos.nomen nominis in dictione patronymicum
synonymum. Pyr in compositione. Unde pyra lignorum strues habet y grecum
vt martyr.sed pirata habet i latinum.physis.i.natura.vnde physica. Syn id est cō=

cum y greco. Unde Syntaxis constructio. nam tatto significat ordino: syllaba com
plexio a lambano .i. capio. Syncopa incisio. syncipit sycos .i. ficus. Unde syncophā
ta sycomorus. Typos cum y greco .i. forma: sine aspiratione. Unde archetippus .i.
exemplaris ab arche principatus. Etymos .i. verus sine aspiratione. Unde Etymo
Typos logia. Dys particula malum indicans cum y greco scribitur. Unde dysphilus id est
Etymos malus amicus & simulatus. dischol*us* .i. malus infestus & vehementis ire achole
Dys i. bilis ira: dysenteria intestinorum exulceratio. Friuolum autem est quod dicunt
Dis. nec a schola deriuari. Sed dis .i. bis cum i latino scribitur. vt disthicus cum aspira
Cyclus tione in vltima a stichos .i. versus cum i latino. Cyclus cum y greco & c exili id est
Cynos non aspirato. Unde cyclas, cyclops. Cynos .i. canis cum c exili & y greco: vt cynicus
cynosura. Chir .i. manus cum ch aspirato & i latino vt chirotheca. a theca cum aspi
ratione in priore .i. repositorium. quo etiam in simplici vtimur. vt theca calamaria.
Clytos Enchiridion. id est manuale ab en .i. in & cheridion diminutiuo a chir. Clytos cum
paraclet⁹ y greco sine aspiratione. hinc inclytus .i. insignis & bene famatus. ab inclytos non
Peri dicitur paraclitus. sed a paracleo rogo hortor & consulor. Unde paracletus cum e
aut saltem i producto. id est consolator. Micros .i. paruus cum i latino vnde mi-
crocosmus .i. paruus mundus. Peri .i. circum vel vltra cum i latino scribitur vnde
perihermenias .i. de interpretatione. due sunt dictiones. Nam hermenia genitiuo
huius hermenias penultima longa dicitur interpretatio. Periodus. Peripaterici
Polis .i. vrbs cum i latino scribitur. vt Neapolis. Anti .i. pro cum i latino vel etiam
significat contra sine aspiratione vt antipodes antichrasis. Amphi cum i latino .i.
y scribēda circum. vt amphibologia. Aristos .i. optimus cum i latino sine aspiratione. vt Ari-
in prima stoteles .i. optimus finis. nam teclos sine aspiratione dicitur finis. ¶ Sed post gene
Byblia ralia iungamus nonnulla specialia inter que hec in prima syllaba habent y gre-
cum. Cyrene vnde cyreneus & cyrenensis. Byblia orum pluralis numeri neutrum
vt rhetorica. Inde bybliopola librorum venditor. Byssus byssinus. Cypirus vel cy
Cypressus perus media longa arbor: cuius loco inepti legunt in canticis capite primo Bo
Cupressus trus Cypri dilectus meus mihi in vineis engaddi. cum legendum sit Cypri. Gy-
rus .i. circuitus. Cypressus vel cum u cupressus Cymba Cymbalum cyprus cypria
nus. Scyphus cum sc. cygnus cyatus scythа. scythia. cum aspiratione in secunda
Glycerium. Gymnasium clyster clypeus. Lychnus .i. Lucerna cum ch Lyntheria
intestinorum dissolutio a lyo soluo. Unde hyppolitus cum y greco in penultima
quasi distractus ab equis. Lympha aqua. Nympha vnde paranymphus. Lyn-
ther lyra instrumentum musicum: alias scribitur i latino. Lynx .i. mysterium res sa
cra. Pyga testiculorum loculi. Pythagoras cum aspiratione in secūda. Pygmeus
pyxis pyxidis. Crystall⁹ sine aspiratiōe. Gryps gryphis. scrypulus vel lū genus
ponderis. Symeon viri proprium: sz simon & sinon scribuntur i latino. Stylus dici
y in secūda tur a nostris columna. styps stypis stipendium. Tyrannus tyberis tympana. Se-
quentia scribuntur cum y greco in secunda tantum. Abyssus. Bombyx babylon li-
bya Labyrinthus cum th. Presbyter latine senior dicitur. Fatua est aūt sciolorum
etymologia prebens iter. vnde predicator quidam sic dicit: Ah periit hodie nobilis
Adytum illa interpretatio presbyter quasi prebens suis iter: & rectius potest interpretari bi
* Moyses bens pre alijs iter. hec ille in libello qui aia fidelis inscribitur. sic indocti vbi mate
Juuena. ria deficit in singulis literis nouas fingunt pro commodo suo etymologias sed de
Tradidit his stultis satis dictū sit. Sybilla cocytus Procyon nomen stelle. Archita adytū
arcano secretior pars templi. Didymus Sandix aegyptus collyrion medicamentum ocu
quodcūqz lorum. Chalybes cum ch. chelys .i. fides fidis. Lilybeum olympus mons. Solymi
volumine vnde Hierosolyma amygdala. Clamys cum ch in pricipio aenigma. Ganymedes
Moses Moyses qui etiam moses dicitur Papyrus zephyrus. Tipys sine aspiratione Be
ryllus lapis. Charybdis cum ch in principio. Corydon corcyra. Corylus. Embryō
neutri generis. quasi intus germinans. ab en .i. intus & bryo: germino vbi n muta-
tur in m vt apud nos imbibo, impono. Sed quidam grece lingue minus periti de
clinauerunt embryo embryonis. Garrio garris rire. vnde garrulus verso y in u vt
in plerisqz alijs: Lachryma a greco dactylon d in l mutato vt Ulysses ab odysses
Unde odyssea. sed apud illos non aspiratur lachryma vt apud nos robustioris so-
ni causa cleps ydra. Massylia vrbs libyes. Pas. phac. Atys. Cotys sine aspiratione
propria. Butyrum secunda breui. Itys sine h datylus. Porphyrius. Pamphilia: re

gio. Intyba: martyr: satyrus/satyra: Tityrus: Tithys cum aspiratione in secunda vxor oceani. Azymus. Sequentia grecum y in tertia tantum. Anticyra panegyris acolythus cum h in vltima .i. administrans. Paralyticus membris solutus. Pelamys est nomen piscis. Dionysius arctophylax gazophylaciū neophytus amaryllis apocryphus hierycus cūctis. amctysus lapis. apocalypsis habet y grecum in quarta. In fine solūtria habēt y grecū. Dory ciuitas. Epi mons & vrbs. Moly herba. Hoc Galli male obseruant qui cū y greco scribunt mey mihy &c. Hoc etiam diligenter annotandū est contra Papiam & Ianuensem & alios quosdā y grecum non poni in principio nisi precedat aspiratio: ergo male scribuntur ymago ydea ydria ydoneus. Inter que hydria tantū scribitur y greco vt hydrops hydropicus hymnus hyems hybernus hysopus hymen & cetera grecanica.

y in tertia.

* y Non ponitur in principio dictionis nisi precedēte aspiratione.

De aspiratione.

In latinis nulle cōsonantes aspirationem recipiunt nisi c in paucis vt charus: charitas: si ad amorem referas: que tamē quidam a charis deducunt pulchrum sepulchrum. Sed neqz in grecis plures q̄ quatuor aspirantur consonantes / C / P / R / T / Christus / Philippus / Rhetor / Theolog⁹. nō possis aūt philippus cū f scribere qd̄ greca nō recipiunt neqz ex his deriuata preterq̄ fama. fugo: fuga: forū: fero: fur: fag⁹: forma q̄ consuetudine magis q̄ arte cum f scribuntur. Nota etiam si ntūs aspirationem non habet neqz obliquus habebit pharnax pharnacis: adamas adamantis Tolle mastix mastichis. Onyx cum y greco onychis: sic notauit Antonius Nebrissensis Nota bene contra indoctos regulam quam ponit Priscianus in libro primo. Consonās ante se nullam habet aspirationem. Etiam dicimus tantum quatuor consonantes aspirari. Ergo ab hyeros: id est, sacer composita retinent in principio aspirationem et prima syllaba est hi: vt Hieronymus / Hieremias / Hierusalē: non vt indocti / Iherusalem.

* Quatuor tm̄ cōsonantes aspirātur.

De aspiratione in principio nō precedēte consonāte.

Aspiratio in prima.

Abraham etiam in tertia. Halcyones cum y greco in secūda: habes: hadrianus propriū viri: hallo as. hallucinor: id est erro halec vnico l: habemus: hannibal: hara porcorum stabulum: hereo: hoedus: hebeo: hebes: hebdoma madis. hebenus: haec cum ae diphthongo: heiulor: helectrū: helisabeth: hexa .i. sex. vnde hexametrū: hexaclinos: hexastichō hieros: id est sacer & sua: hilarus vel hilaris. hilum nigrū quod grano fabae adheret & pro re nullius momenti accipitur: vnde nihil nihilum sine c. vt mihi q̄ si volueris addere c habebis auctorem doctissimum Leonardum aretinū epistolarum lib. viii. epistola secunda. holos: id est totum: vnde holocaustū holus holitor: hortulanus: vt ait Georgius Valla: quod Tortellius negauit: quia primitiuum olco aspirationem non habet. Homilia: id est sermo: honor & honus: vnde honustus vt apud Gellium veruntamen onus videtur aspiratione carere. Huber: hululo. Sed nō aspires abundo: eremus: vnde eremita. Ponitur etiam aspiratio inter vocales pro robustiore sono vt ahenum: vehemens incoho: traho: veho: prehēdo: cohors: iohānes. phaeton: pasiphahe: danahe prohoemium: demophohon: ihesus. sic Georgius Valla: sed plures scribūt inchoo a chaos: phaeton: pasiphae: danae: demophoon: iesus: quos imitari malim.

* Leonardo Aretino refragatur eruditissim⁹ vir iouinian⁹ pōtanusq̄ de aspiratiōe doctissime scripsit q̄ nonduz legisse Dispauterius videt̄

Mihi.

Nihil.

H inter vocales posita.

Aspiratio post consonantes. Et primū in prima syllaba.

Chaldea / charta liber: quod sine aspiratiōe est proprium: & cum aspiratione in secunda tantum vrbis proprium. Character gtō eris. penultima longa / charo / chalcon: vnde orichalcum / chaos / chalybes / chartilago schisma scissura / chimera chelidonia / chorus quod pro vento caret aspiratione. Chronica / Chremes / Christus / Chrisma / Chrisogonus schola / scholasticum / phalere / phanum: vnde prophanus prophana prophanum pharetra / Pharaon rex egypti. Phariseus / sphera vel spera / phiala / cholera / chrater chrateris. penultima longa / pheretrum philomela / phlegma / phlebotomo / phoeb⁹ / physis. physicus / rhetor / rhombus / nomē equi / Rhodos / Rhodan⁹ / rhenus

Ch.

Ph.

Rh.

uatur in eadem dictione ante vel post ɔsonantem continue sequentem. ideo suspi-
ro suspicio vnum s habent ꝛ hoc in secunda syllaba q: nihil demptũ est a verbis s3
a sursũ vel susuz. Cũ sustuli ꝛ sustineo cum s in prima syllaba. ideo etiã trãs perdit
s in trãsumo Exceptio est ab hac regula si sequens consonans sit l aut r vt affligo — Abs obs
suffragor. q si s iungatur ab aut ob videt se tenere ex parte prime syllabe vt obso- — preter ob
leo sm Priscia. ab oleo vbi s non est abstraho. Preterea etiã r habet in secunda syl- — dis en.
laba: q3 a preter ꝛ eo. sic obeo obitus b in prima in quibus ꝛ mille aliis ipueri sexa-
genarii hallucinantur. Simile est in grecis vt dischola s in prima syllaba. Ener-
gia cum n prima ꝛ penul. producta .i. efficacia. ab en .i. in ꝛ ergin operari. Isagoge
ab is .i. in: ꝛ agoge ductio. Unde synagoga a syn .i. con. Unde synonymũ ꝛ alia priui
habita. Si tamen cõsonans prioris partis ad primã syllabam non pertineat tran — Syn.
sibit ad scdãm licet ante ɔpositionem illic non fuerit: vt philos: in priori non habet
l ergo neq3 philippus. ¶ Geminatorꝝ ordo. Dixi in regula nisi sequatur eadem: q:
consonans vbicunq3 geminatur diuidi debet. vt offa: arripio.

¶ Secunda regula.

L Iquide l m n r faciunt syllabam ante consonantes. vt albus / ambulo/
truncus corpus sumptum. Ceterum m in simplicibus ante n non finit
syllabam: vt aiunt Tortellius ꝛ Francisc⁹ niger. Et ex Prisciano quã
tum opinor haberi potest: vt scamnum / omnis / clitemnestra. et in prin- — Scamn⁹
cipio dictionis: mna / mnestheus. Ergo diuidentur sca: mnum. o: mnis. — Omnis

¶ Tertia regula.

¶ Inter m n non ponitur p vt aiunt Tortellius / Aeneas ꝛ alii orthographi. Noli
igitur ne ineptias scribere colũpna / colũpnus. Philelph⁹ ab hypnos facit sopnus
sed de his ꝛ aliis in maiore opere. ¶ Quarta regula k in latinis ne scribas auctore
Prisciano ne in duobus quidẽ licet id placet Siluio. Carolus ꝛ Calende. ¶ Quin-
ta regula. q sine u non scribitur. qđ geminari põt vt opinor cũ Uictorino / cũ Aenea
Siluio: ꝛ Georgio Ualla. vt equus / coquus. Tu si nolis geminare / minime contra
dicam habes auctorem celeberrimũ Papyrianum: vt vult Tortellius. Unde quur
quãdo ꝛc. a multis scribũtur. ¶ Sexta regula. Si pars cum x composita in capite
habeat s abiicitur ipsum s: vt exicco / expes / exurgo: expiro / exequor. Antiquarii
tamen aliter faciunt expecto exulto scribentes.

¶ Septima regula.

¶ Ti resonat ci sequẽte vocali: vt Laurentius: clementia. nisi precedat s aut x: vt
questio: mixtio vel mistio: aut sit penitus grecum vt sciata mantia matthias: nisiq3 — * Plerisq3
differentia impediat: vt litium vitium genitiui: vt placet Syluio. Ex hac regula se — nõ satis fa
pe dubitamus ꝛ ne scribendum sit anc. Quot internoscere potes tribus modis. Pri — cit hic re-
mo in vocatiuis: vt laurenti habet, ergo laurentius. sic vincentius / terentius boe — gula cũ pi
tius. Et laurentia: terentia. Debet eñi hic foemina tametsi rebellis ꝛ persepe viro es — tiores q̃ affe
se obediens. Secundo in secundis tertiis ve personis. Ut percutis / sentis / pateris: — rant: non
potiris: habent t: ergo percutio ꝛc. facis: iacis: farcis: vincis: farcis: rancis: ꝛ cetera. — ita pferre
habent c ergo facio ꝛc. Tertio nosces deriuatione. nã a supinis formaĩ io. vt dictuz — debere vt
habet t ergo dictio non cum x ditio: quod habet ɔpletio. Ut autem internoscas: ne — scribim⁹ p
cesse est fontem cognoscere ante perfectã riuuli cognitionẽ. Et nomen in ia aut ium — terq3 l pau
denominatiuũ: a genitiuo vel datiuo deriuatur. vt clementis clementia ꝛc. in entia — cis dictiõi
ab ns. audacis audacia. iudicis iudicium. mendacis mendacium. merx cis. cõmer- — bus quaꝝ
cium. Sed quid dicendum si primitiuũ nec c nec t habuerit: vt p t pueritia auaritia — veteres me
duritia: duritiesi certe cum t ego scriberem: tametsi quidam mallent cum c scribere — minerunt
Amicitia: pudicitia. ego vero scriberem cum t in penultima vt iustitia ꝛ politia: qđ — cuiusmõi
etiam Georgio Ualle placet: etiam nunc Badio q̃ppe a preceptore aliter acceperat. — sunt amur
n antia scribitur pro tas aut tudo: nõ pro cas aut cudo. vt auaritia p auaritas aut — ca: licurg⁹
auaritudo: sic auaritudo. sic amicitia: nequitia ꝛc. Atqꝫ iam receptui cano.

¶ Annotatio tumultuaria.

F Inem huic isagoge cũ imposuissem⁹ occurrerũt aliqua (vt mihi visuz est)
notatu haud indigna: vt q̃dam scitu satis necessaria. Que qualiacũq3 sint
hic subieci ordine posthabito. Diuersa scriptura plerũq3 mutat significan
tiam. At cũ t coniũctio est. Ad cũ d prepositio. Qđ cum t nũerale: cum d re
latiuum cuius est masculinũ qui Et cõiunctio: licet cuz titulo soleat scribi in tergo
q3 vbi scriptura nõ est in multis aliis vt q3 cũ 3 q3 tantum Nulla eñi sit syllaba sine